

คำนำ

เนื้อความในหนังสือเล่มนี้มาจาก การรวบรวมข้อมูลจากชุมชน บ้านเหล่าเสือโก้ก อ.เหล่าเสือโก้กจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งการสืบค้นจากบันทึกข้อมูลประวัติเหล่าเสือโก้กที่มีผู้บันทึกและตีพิมพ์ไว้ การเก็บข้อมูลนี้เป็นข้อมูลระหว่างปี 2552-2555 โดยเริ่มตั้งแต่ผู้เขียนได้ทำกิจกรรมในพื้นที่แล้วมีความสนใจในประวัติชุมชนและเริ่มสอบถามรวบรวมข้อมูลตามโอกาส จนเมื่อปลายปี 2554 ได้เขียนโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภายใต้อำนาจ โครงการรวบรวมข้อมูลประวัติงานประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน และโครงการฯผ่านการอนุมัติ จึงได้นำข้อมูลที่มีอยู่แล้วบางส่วนรวมกันกับข้อมูลใหม่สรุปออกมาเป็น ประวัติศาสตร์บอกเล่าเหล่าเสือโก้ก เล่มนี้

ทั้งนี้หนังสือเล่มนี้ถือเป็นผลผลิตที่ได้จากการดำเนินโครงการฯ นั่นคือ บันทึกเรื่องราวประวัติ-ประเพณีงานบุญของชุมชนบ้านเหล่าเสือโก้ก จากคำบอกเล่าและการบันทึกของคนเหล่าเสือโก้ก เป็นบันทึกอีกหน้าหนึ่งที่หวังให้เป็นข้อมูลอีกส่วนที่คนรุ่นหลังสามารถศึกษาอ้างอิงและบอกเล่าสืบต่อกันไป แม้ในหนังสือนี้จะมีข้อมูลคำอธิบายเรื่องการดำเนินการต่างๆอยู่บ้างบางส่วน ก็เพื่อให้ข้อมูลที่มาที่ไปของเนื้อหาและการดำเนินโครงการฯ ไม่ใช่รายงานโครงการฯ

หนังสือนี้จึงเหมาะสำหรับผู้สนใจประวัติศาสตร์ชุมชน หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านการบอกเล่าและบันทึกโดยคนในท้องถิ่น ตลอดจนแนวคิดและวิธีการเก็บข้อมูล รวมทั้งแง่คิดและมุมมองต่อข้อมูลที่ได้จากโครงการ ทั้งจากมุมมองนักประวัติศาสตร์ ในที่นี้คือ อาจารย์มิตต ทรัพย์ผุด อาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้ร่วมโครงการท่านหนึ่ง และผู้เขียน อาจารย์เมธี แก่นสาร ทั้งในฐานะหัวหน้าโครงการและสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนเหล่าเสือโก้ก ที่ขอโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดด้วยการเสนอมุมมองที่เป็นผลทั้งจากการมองจากภายนอกเพราะสำเนาทะเบียนบ้านไม่ได้อยู่ในชุมชนแล้วและเมื่อพยายามจะคิดจะมองจากภายในในฐานะที่มีชีวิตในวัยเด็กอยู่ในชุมชน มีความรู้จักมักคุ้นกับคนในชุมชนพอสมควรและยังได้กลับเข้าไปคลุกคลีทำกิจกรรมอยู่ในชุมชนอีกครั้งในระยะ 6-7 ปีที่ผ่านมา

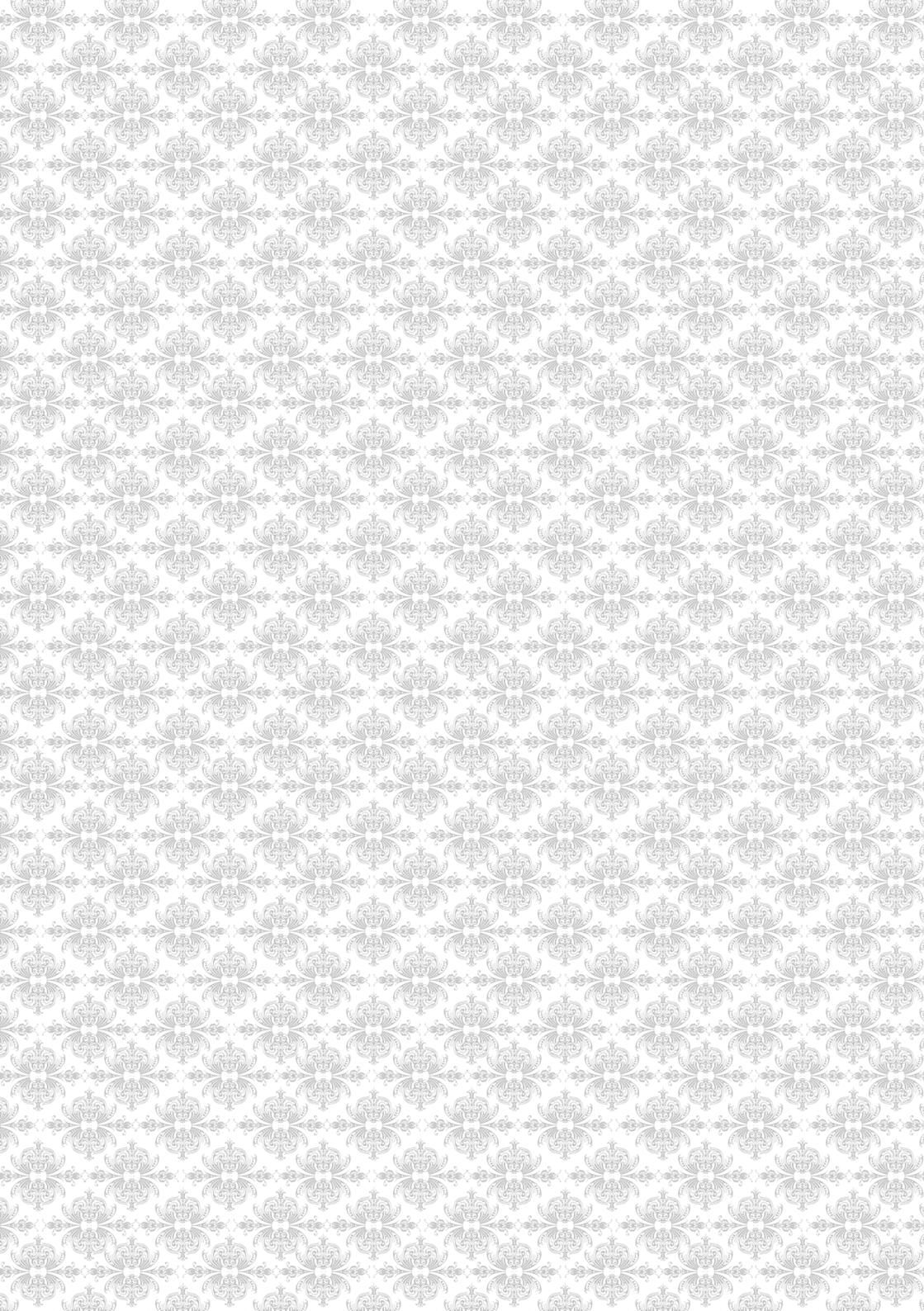
ด้วยลักษณะความผสมผสานระหว่างความเป็นเรื่องเล่า ด้วยภาษาที่พยายาม
สื่ออย่างตรงไปตรงมา กับบทความกึ่งวิชาการที่นำเอากรอบแนวคิดหลักการทาง
วิชาการมาพิจารณาด้วย ผู้เขียนจึงหวังว่าหนังสือเล่มเล็กๆนี้จะเหมาะสมทั้งสำหรับ
บุคคลทั่วไปทุกสาขาอาชีพ และนักวิชาการผู้สนใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรืองานวิจัย
พัฒนาและงานบริการวิชาการในชุมชน และผู้เขียนจะขอบคุณเป็นอย่างยิ่งหากจะมี
คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาปรับปรุงเนื้อหา หรือแก้ไขข้อผิดพลาดซึ่ง
คงจะมีอยู่บ้างเพื่อการปรับปรุงหนังสือเล่มนี้ในโอกาสต่อไป

นายเมธี แก่นสาร

7 กันยายน 2555

สารบัญ

	หน้า
ก่อนมาถึงโครงการสืบค้นฯ	1
บทนำ	5
ประวัติบ้านเหล่า	9
ผู้นำของชุมชน	16
สถาบันศาสนาที่บ้านเหล่าเสือโก้ก	22
ข้อสังเกตว่าด้วยเรื่องการกลายเป็นสังคมเมืองของบ้านเหล่าเสือโก้ก	27
ตัวอย่างบันทึกการสัมภาษณ์บางตอน	39
รูปภาพประกอบ	41
บุญประเพณีในชุมชนเหล่าเสือโก้ก	53
ตัวอย่างเรียงความที่เขียนโดยเยาวชน	62
ภาพลำดับการใช้จุดร่วมทางวัฒนธรรมทางประเพณีสร้างเสริมชุมชน	73

ก่อนมาถึงโครงการสืบค้นฯ

ตั้งแต่ปี 2547 ผู้เขียนได้กลับเข้าสู่ชุมชน เหล่าเสือโก้ก หลังจากจบการศึกษา เพราะถูกปลูกฝังให้สำนึกกรักบ้านเกิดและยึดมั่นในเรื่องกรรมดีกรรมชั่ว ผู้เขียนรู้สึกในบุญคุณของถิ่นกำเนิด ขณะเดียวกัน ประสบการณ์การไปเติบโตในภาคอื่นถิ่นอื่น การมีโอกาสไปศึกษา พบผู้คนในต่างพื้นที่ทั้งในและนอกประเทศ ทำให้พบผู้คนหลากหลายพื้นฐาน ที่มีทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน ได้รับรู้แลกเปลี่ยนความคิดกับคนเหล่านั้น ประสบการณ์เหล่านี้ทำให้มองเห็นในปัจจัยต่างๆ ที่ตัวผู้เขียนในฐานะผู้ที่มาจากชนบทโดยเฉพาะในวัยเด็กเคยขาด หรือไม่มีความรู้ ไม่มีผู้แนะนำ และเมื่อผู้เขียนได้พิจารณาสภาพปัจจุบันแล้ว เห็นว่าสภาพความไม่พร้อม ความขาดแคลนเหล่านั้น ยังคงมีอยู่สำหรับหลายๆ คน ในหลายๆ พื้นที่ ผู้เขียนจึงตัดสินใจที่จะก้าวกลับสู่ชนบท เท่าที่จะก้าวไปได้

ผู้เขียนเลือก บ้านเหล่าเสือโก้ก บ้านเกิดของตนเอง เพราะเห็นว่าได้เติบโตเป็นผู้คนขึ้นมาเพราะอาหารและผืนดินรวมทั้งผู้คนที่นี่ส่วนหนึ่งด้วย ยังติดค้างยังอยากทำอะไรตอบแทนบ้าง นอกจากนั้นผู้เขียนเห็นว่าพอมือมีข้อมูล มีตัวช่วยอยู่บ้างแล้วไม่ต้องไปเริ่มต้นจากศูนย์ อีกอย่างหนึ่ง ชนบทแต่ละพื้นที่ในประเทศไทยก็คงไม่แตกต่างกันมากนัก หากศึกษาทำความเข้าใจถึงกำเนิดของตนเองก่อน แล้วค่อยนำความรู้ประสบการณ์ไปขยายผลก็น่าจะส่งผลเสียใดๆ

ความจริงอันหนึ่งของโลกตามหลักพุทธศาสนาคือความไม่เที่ยง และสิ่งนี้ก็เป็นจริง ในสังคมเหล่าเสือโก้กก็เช่นกัน เหมือนสังคมอื่นๆ ในประเทศไทย ที่ได้รับอิทธิพลจาก ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งสภาพทางกายภาพเช่น สภาพบ้านเรือน การตั้งถิ่นฐาน การคมนาคมที่พัฒนาเปลี่ยนไป แม้ความสามัคคี ความพร้อมเพรียงจะยังคงมีอยู่ แต่ในความคิดของผู้เขียน ความหนาแน่นความเหนียวแน่นก็ไม่เท่าเดิม หลายคนมีภาระ มีเวลาที่จำกัดมากขึ้น ผู้คนใช้เวลาอยู่กับบ้าน อยู่กับทีวีมากขึ้น ความเจริญทางวัตถุนำมาทั้งความสะดวกสบาย และความอยากมีอยากได้ ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ความห่วงตนเองมีมากขึ้น มีแบบอย่างทั้งทางดีทางเสียให้เห็น ความเชื่อเรื่องความดีความชั่วดูเบาบางลงไป ผู้ใหญ่จำนวนไม่น้อยดูเหมือนจะถูกกลืนไปกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของยุควัตถุนิยมไม่มากนักน้อย

หลังจากพยายามประสานและร่วมโครงการกับกลุ่มผู้ใหญ่ระยะหนึ่ง เป้าหมายของโครงการต่างๆของผู้เขียนจึงหันไปเน้นที่การเสริมความรู้ความคิดแก่เยาวชน และเพราะความถนัดตามคุณวุฒิทางการศึกษาของผู้เขียนคือการสอนภาษาอังกฤษ ผู้เขียนจึงต้องเริ่มจากกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยเปิดสอนภาษาอังกฤษให้เปล่าในวันเสาร์อาทิตย์เป็นช่วงๆตามโอกาสและจำนวนภาระงาน เพราะผู้เขียนต้องคำนึงถึงงานประจำที่มหาวิทยาลัยด้วย ในระหว่างการสอนก็พยายามสอดแทรกแนวคิดทางศีลธรรม ความเชื่อเรื่องกรรมดีกรรมชั่วเข้าไป รวมทั้งส่งเสริมการมีจิตสาธารณะ ไม่เอาที่จะทำความดี เช่น มีการร่วมกันทำความสะอาด เก็บขยะรอบวัด การปลูกต้นไม้ริมทางเข้าหมู่บ้าน หรือทางเข้าป่าชุมชนบ้าง ทั้งหมดนี้ ก็ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากคนในชุมชนหลายส่วนทั้ง ผู้นำหมู่บ้านเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครูอาจารย์บางส่วนที่พอจะมีเวลาร่วมกิจกรรมได้ คนที่มาไม่ได้ก็ช่วยสนับสนุน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ หารายชื่อเยาวชนผู้สนใจให้เป็นต้น โดยมีผู้ประสานงานหลักให้ในเกือบทุกโครงการที่ได้ดำเนินการในบ้านเหล่าเสือโก้กคือ คุณอำมร ปลื้มจิต ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ และได้เชิญชวนสมาชิกในชุมชนร่วมกิจกรรมแทบทุกครั้ง

ความจริงอันหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ในทุกสังคม คือโอกาสที่สมาชิกในสังคมจะมีความคิดแตกต่างกันในเรื่องการเมือง ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ เพราะไม่จำเป็นว่าทุกคนต้องเห็นชอบ หรือนิยมในแนวคิดหรือพรรคการเมืองเดียวกันหมด トラบใดก็ตาม ที่เรามีความบริสุทธิ์ใจและมุ่งที่จะพัฒนาสังคมส่วนรวม และสามารถแยกความแตกต่างทางความคิดความนิยมทางพรรคการเมืองออกจากเรื่องกับการอยู่ร่วมกัน และกิจกรรมหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม อย่างไรก็ตาม ด้วยอิทธิพลของกระแสการเมือง ตัวอย่างและวิธีการของนักการเมืองบางคนที่ไม่รู้จักแยกแยะชาวบ้านบางคนก็มีแนวโน้มที่จะแยกไม่ออกระหว่างเรื่องการเมืองกับเรื่องของส่วนรวมและมีลักษณะกลุ่มกลายๆโดยไม่ตั้งใจเช่นกัน สิ่งนี้ทำให้ผู้เขียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในปัญหานี้พยายามหาแนวทางการดำเนินการที่จะทำให้ชาวบ้านตระหนักถึงความ เป็นชุมชนเดียวกัน ความร่วมมือร่วมคิดร่วมสร้างสิ่งดีๆร่วมกัน นั่นเป็นที่มาของโครงการสร้างพิพิธภัณฑ์ สร้างพระพุทธรูปประจำตำบล และการสืบค้นประวัติ บ้านเหล่าเสือโก้กจากคำบอกเล่าของชาวเหล่าเสือโก้กเอง

ผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการสืบค้นรวบรวมประวัติเหล่าเสือโก้กขึ้นมาใหม่ในปี 2552 และได้เริ่มสืบค้น สัมภาษณ์ชาวบ้าน ทั้งเป็นกลุ่มใหญ่เวลา มีงานบุญ หรือวันพระฯที่วัด และการพูดคุยเป็นรายบุคคล แต่ก็ยังไม่มียอบสนับสนุนที่ชัดเจนในส่วนของการสืบค้นประวัติชุมชน จนปี 2554 องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าเสือโก้ก ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เป็นเงิน 10,000 บาทถ้วน ผู้เขียนในฐานะหัวหน้าโครงการ อาจารย์มิตต ทรัพย์ผุด ในฐานะนักประวัติศาสตร์ อาจารย์สุรศักดิ์ วิฑูรย์ (ขณะนั้นอยู่ในฐานะนักเรียนทุนพัฒนาอาจารย์ฯ)ในฐานะช่างภาพและผู้ร่วมโครงการในบ้านเหล่าเสือโก้กกับผู้เขียนมาตั้งแต่ต้น และตัวแทนจากชุมชนอีก 7 คนซึ่งรวมทั้งฝ่าย นักศึกษาวิชาเอกประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ได้อาศัยงบประมาณนี้ เดินทางไปเก็บข้อมูล ร่องรอยประวัติของหมู่บ้าน โดยไปสัมภาษณ์ครอบครัวลูกของลูกกำนันเหล่า หรือขุนยี่งพยัณภูมิ กำนันคนที่ 2 แห่งบ้านเหล่าเสือโก้ก เมื่อ 20 พฤษภาคม 2554 (ทำรายงานสรุปเสนอองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าเสือโก้ก เมื่อ 7 มิถุนายน 2554 และทำซีดีอัฟโหลดไว้ใน Youtube ที่ <http://www.youtube.com/watch?v=-urWKlc7vKY>)

ล่าสุด เมื่อมีการจัดทำแผนเพื่อของบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตามโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สำหรับงบประมาณปี 2555 ผู้เขียนเห็นว่าควรทำโครงการต่อเนื่องและนำข้อมูลต่างๆมารวมกันจัดพิมพ์เป็นเล่มประวัติศาสตร์บอกเล่าฯ จึงได้เสนอโครงการไปในชื่อโครงการว่า โครงการรวบรวมข้อมูลประวัติ-งานประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนเหล่าเสือโก้ก (โดยผ่านกระบวนการเสริมความรู้ความคิดเยาวชนและการบอกเล่าของคนในพื้นที่) ทั้งนี้ผู้เขียนมีแนวคิดที่จะบูรณาการการสอนภาษาอังกฤษเข้ากับการสืบสานข้อมูลส่วนท้องถิ่นและสำนึกรักบ้านเกิด โดยให้นักเรียนหรือเยาวชนมีส่วนในการให้ข้อมูลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการสัมภาษณ์ และการเขียนเรียงความ เพราะไม่แน่ใจว่าชาวบ้านมีความพร้อมที่จะให้ข้อมูลทางการเขียนเพียงใด ผลปรากฏว่าโครงการฯได้รับการอนุมัติ และได้มีการรวบรวมข้อมูลทั้งสองส่วนมารวมกันพิมพ์เป็นเล่มดังที่ปรากฏในมือท่านขณะนี้

ทั้งนี้ส่วนหนึ่งของการดำเนินการโครงการคือกิจกรรมการสอนเยาวชน เป็นจำนวน 30 คาบเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากรุ่นพี่ นักศึกษาเอกภาษาอังกฤษ

จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รวมทั้งอาจารย์ผู้ร่วมโครงการอีก
สองสามท่าน ไปช่วยเป็นที่เลี้ยงจัดกิจกรรมกลุ่มให้น้องๆ ซึ่งผู้เขียนก็ขอขอบคุณ
มา ณ ที่นี้ด้วย ถือได้ว่าทุกคนทั้งที่เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม ล้วนมีส่วนในการให้
กำเนิดหนังสือ ประวัติศาสตร์บอกเล่า เหล่าเสือโก้ก เล่มนี้

สืบเล่าบอกต่อเรื่องบ้านเหล่าฯโดยคนบ้านเหล่าฯ

บทนำ

ข้อมูลเรื่องราวต่อไปนี้ เป็นเรื่องราวของหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ที่เคยได้ชื่อว่าเป็น ตรกรศิลาแห่งเมืองอุบลฯ เป็นข้อมูลที่บอกเล่าสืบต่อกันมาของคนบ้านเหล่าเสือโก้ก เป็นเรื่องราวและภาพที่คนเหล่าเสือโก้กรับรู้และมองเห็นชุมชนตนเอง ทั้งผ่านการบอกเล่าด้วยวาจาและจากบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ที่กล่าวว่าเป็นเรื่องราวที่คนเหล่าเสือโก้กมองเห็นเองบันทึกเรื่องราวของชุมชนตนเองก็เพราะผู้เขียนเองก็เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการของประวัติศาสตร์บอกเล่าที่นำมาสู่เนื้อหาที่ท่านจะได้อ่านต่อไปนี้ เพราะผู้เขียนเกิดที่เหล่าเสือโก้ก แต่ออกจากหมู่บ้านตั้งแต่จบประถมปีที่สาม ในช่วงแรกๆผู้เขียนก็เพียงรับรู้เรื่องเล่าของบ้านตัวเองบ้างแต่ก็ไม่ได้คิดหรือสะกิดใจอะไรมากมายนัก เมื่อพูดถึงคำว่าประวัติศาสตร์ก็ไม่ได้คิดโยงใยอะไรกับชุมชน เพราะส่วนใหญ่แล้วก็เรียนรู้และมองภาพประวัติศาสตร์เฉพาะแต่เรื่องใหญ่ๆเช่นประวัติของชาติ ประวัติของเมืองสำคัญๆ โดยที่แยกเรื่องประวัติชุมชนตนเองไว้ลึกๆในใจหรืออะไรทำนองนั้น

จนเมื่อเรียนจบและมีโอกาสได้กลับเข้าไปในชุมชนเหล่าเสือโก้ก บ้านเกิดของตนเอง เริ่มสังเกต เห็นความเปลี่ยนแปลง ทำให้มีการย้อนนึกถึงภาพเก่าๆ และได้เห็นความเหมือนและความต่างระหว่างอดีตและปัจจุบันทั้งผู้คนและสภาพแวดล้อม ทำให้เริ่มนึกถึงอดีตและที่มาของชุมชน และเมื่อได้คุยกับนักประวัติศาสตร์ท่านหนึ่ง คืออาจารย์มิตต ทรัพย์ผุด อาจารย์ได้เอ่ยถึงข้อสังเกตอันหนึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่ว่าโดยทั่วไป เรื่องราวประวัติของชุมชนมักถูกเขียนหรือบันทึกโดยคนนอกชุมชน ขณะที่คนในชุมชนเองไม่มีโอกาสได้บอกในความจริงที่เขารู้เขาเห็น หรือที่ได้ยินได้ฟังสืบทอดกันมา ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งในข้อสังเกตนี้ นั่นเป็นที่มาของหนังสือเรื่องประวัติ-ประเพณีบ้านเหล่าเสือโก้กเล่มนี้ จุดเริ่มต้นของบันทึกนี้อาจเกิดจากความตั้งใจสืบค้นรากเหง้าของตนเองและแลกเปลี่ยนเรื่องราวของถิ่นกำเนิดกับพี่น้องร่วมชุมชนของผู้เขียน พร้อมกันนั้น ผู้เขียนก็เห็นคุณค่าของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวในอดีตซึ่งสามารถส่งผลหรือทำนายปัจจุบันหรืออนาคตได้ ผู้เขียนจึงปรารถนาที่จะรวบรวมและบันทึกข้อมูลต่างๆของชุมชนบ้านเหล่าเสือโก้ก

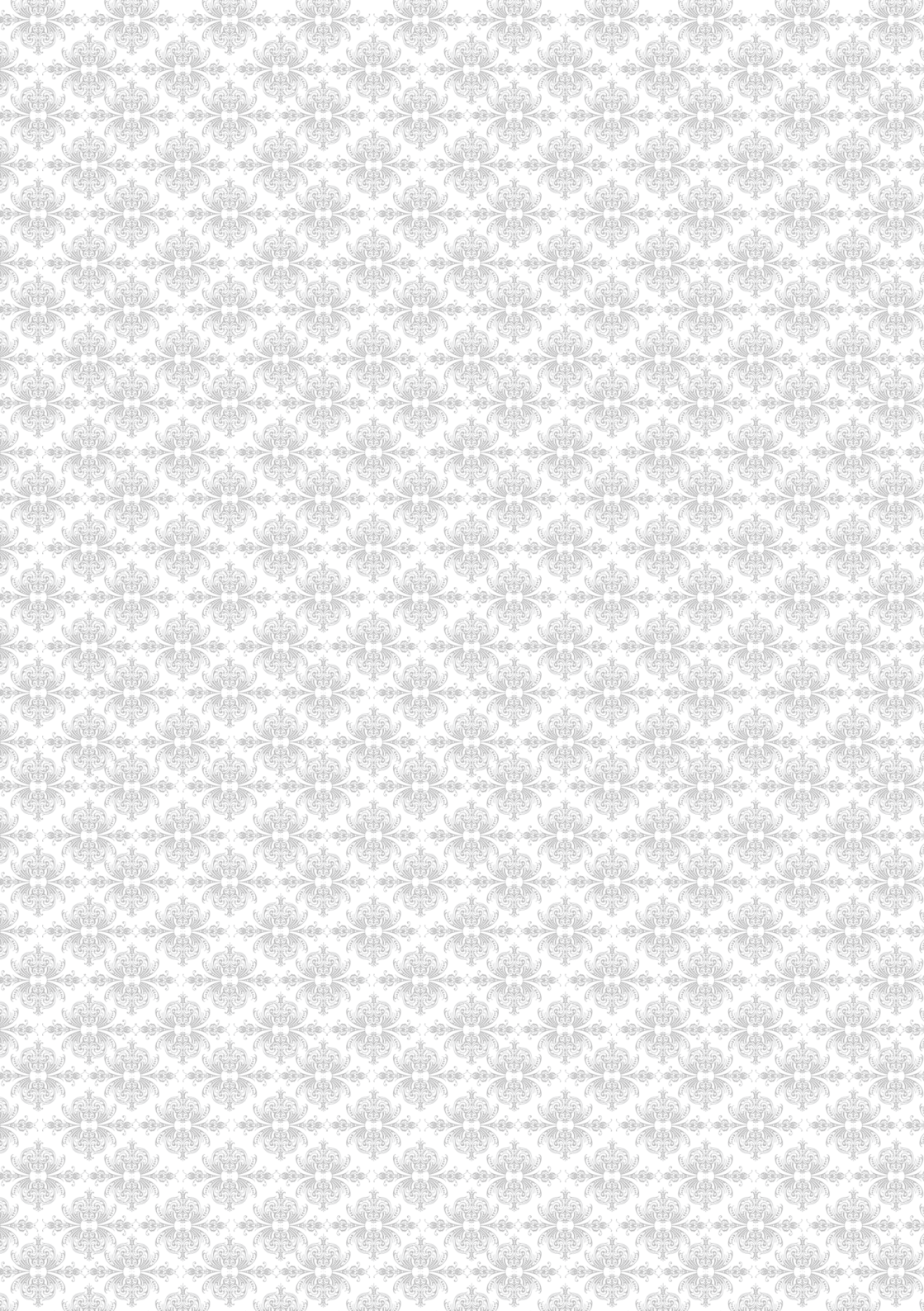
ไว้ เพื่อให้รุ่นหลังได้มีข้อมูลศึกษาที่มาที่ไปหรือประวัติของชุมชนได้ง่ายขึ้นหรือมีหลักฐานบันทึกของคนรุ่นก่อนไว้ และเมื่อได้ลงมือสืบค้นเข้าจริงๆต้องขอบคุณฟ้าดินที่บรรพบุรุษคนบ้านเหล่าอย่างน้อยก็ท่านหนึ่งคือ พระราชรัตนโบล อดีตเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี ได้มองกาลไกลเห็นความสำคัญของการเก็บข้อมูลเรื่องราวของชุมชน และท่านได้ทำการสืบค้นและบันทึกเรื่องราวของบ้านเหล่าฯ ไว้ส่วนหนึ่งแล้วตั้งแต่ประมาณปีพ.ศ. 2512 ข้อมูลจากบันทึกของท่านทำให้การสืบค้นและการรับรู้รับฟังเรื่องราวจากคนอื่นๆในชุมชนครั้งนี้ปะติดปะต่อกันง่ายขึ้น ดังนั้นรายละเอียดที่บันทึกไว้ในหนังสือนี้บางส่วนจึงคัดมาจากประวัติบ้านเหล่าเสือโก้กที่พระคุณเจ้าอดีตเจ้าคณะจังหวัดฯได้บันทึกไว้และตีพิมพ์เผยแพร่บวกกับสิ่งที่คนเหล่าเสือโก้กอีกหลายท่านได้บอกเล่าข้อมูลเพิ่มเติม เรื่องราวในหน้าต่อไปนี่จึงเป็นเรื่องจากความทรงจำของคนเหล่าเสือโก้กโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นที่ถ่ายทอดผ่านปากกาหรือปากเปล่า ถือได้ว่าเรื่องที่เล่าที่บันทึกไว้นี้ล้วนเป็นเรื่องบ้านเหล่าเสือโก้กโดยคนเหล่าเสือโก้กโดยแท้

อนึ่งดังได้บอกไว้ในหัวเรื่องว่าเป็นเรื่องเล่า ผู้เขียนจึงเขียนในลักษณะของการเล่าสู่กันฟัง บอกถึงผลสรุปและข้อสันนิษฐานหลังจากได้ไปพูดไปคุยกับชาวเหล่าเสือโก้กมา ทั้งนี้แม้ในการหาข้อมูลเรื่องประวัติ-ประเพณีครั้งนี้ผู้เขียนจะได้ทำความเข้าใจอธิบายในเหตุผลกับชาวบ้านและผู้สัมภาษณ์ทุกรายแล้ว แต่เมื่อลงมือเขียน ลงมือบันทึกผู้เขียนก็พยายามเลี่ยงไม่ระบุชื่อตัวบุคคลโดยไม่จำเป็น ในขณะเดียวกันในประเด็นที่เป็นข้อมูลที่มีนัยสำคัญในเชิงข้อมูลประวัติศาสตร์ของชุมชนที่ไม่มีหลักฐานอ้างอิงเป็นลายลักษณ์อักษรหรือหลักฐานอื่นประกอบผู้เขียนก็ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ไว้โดยถือว่าท่านเหล่านั้นได้เป็นประจักษ์พยานรับรู้รับฟังเรื่องราวสืบต่อกันมาและได้ให้ข้อมูลสำคัญไว้และเป็นผู้ที่สามารถจะใช้อ้างอิงถึงได้ในอนาคตต่อไป ซึ่งผู้เขียนก็ต้องกราบขอบคุณทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและไม่เอ่ยนามเพราะหากไม่มีข้อมูลจากทุกท่านผู้เขียนก็คงไม่มีเรื่องมาเล่ามาเขียนและหากมีส่วนใดที่ผู้เขียนบันทึกคลาดเคลื่อนผิดพลาดไปไม่ว่าด้วยประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ และจะขอบพระคุณมากหากจะได้รับคำชี้แนะจากผู้อ่าน ผู้รู้ทุกท่านที่สำคัญอีกประการก็คือต้องขอขอบพระคุณสำหรับผู้สนับสนุนในส่วนของการดำเนินการ โดยในช่วงเริ่มต้นสืบค้นประวัติชุมชนได้รับงบประมาณบางส่วนจากองค์การบริหารส่วน

ตำบลเหล่าเสือโก้ก ทำให้ได้ข้อมูลในส่วนร่องรอยของเจ้าปู่แห่งบ้านเหล่าเสือโก้ก (ขุนยี่งพยัฆภูมิ) และข้อมูลประวัติบางส่วน และล่าสุดที่สำเร็จออกมาเป็นหนังสือนี้ได้ก็ด้วยงบประมาณสนับสนุนโครงการจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภายใต้งบประมาณโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2555 ด้วยงบประมาณดังกล่าว เรื่องราวของประวัติ-ประเพณีของชุมชนเหล่าเสือโก้กจึงปรากฏในมือท่าน

นายเมธี แก่นสาร

25 สิงหาคม 2555

ประวัติบ้านเหล่า

1. ก่อนจะเป็นหมู่บ้าน

ก่อนที่จะมีบ้านหรือชุมชนเหล่าเสือโก้กเกิดขึ้น บรรพบุรุษของชาวเหล่าเสือโก้ก มาจากสองสายด้วยกันคือสายหนึ่งมาจาก หนองบัวลำภู หรือหนองบัวลุ่มภู ซึ่งเป็นจังหวัดหนองบัวลำภูในปัจจุบัน กับอีกสายมาจากเมืองอัตปือ ประเทศลาว ข้อมูลจากหนังสือประวัติบ้านเหล่าเสือโก้ก ซึ่งบันทึกโดยพระราชรัตนโบล อดีตเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี ตีพิมพ์ประมาณปี 2512 (สมณศักดิ์ขณะนั้นคือ พระมหาพิมพ์ นารโท) ที่พิมพ์ซ้ำ ในหนังสืออนุสรณ์ในงานฉลองอุโบสถวัดมงคลในต.เหล่าเสือโก้ก จ.อุบลราชธานี (8-10 มกราคม 2542) ระบุว่าบรรพบุรุษของชาวเหล่าเสือโก้ก สายที่อพยพหนีภัยสงครามมาจาก หนองบัวลำภู อันเป็นเมืองเดิมของพระวอพระตา อดีตเสนาบดีในนครเวียงจันทน์ และเป็นเมืองหน้าด่านของเวียงจันทน์สมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช มีสามครอบครัวหลักคือ ครอบครัวของพ่อเผ่าจารย์ท้าว ครอบครัวพ่อเผ่าตุ่ม และครอบครัวพ่อเผ่าเหล่า ส่วนอีกสายหนึ่งคือครอบครัวของพ่อเผ่าวงศ์ละครอพยพมาจากอัตปือ ประเทศลาว

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รวบรวมประวัติเหล่าเสือโก้กในปี 2555 นี้ ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า โดยพื้นเพแล้วบรรพบุรุษดั้งเดิมของชาวเหล่าเสือโก้กมาจากทั้งเวียตนาม จีน และอีกส่วนหนึ่งน่าจะมาจากลาวและหรือชาวหนองบัวลำภูดั้งเดิม ทั้งนี้ไม่ว่าสามครอบครัวที่มาจากหนองบัวลำภูจะเป็นพี่น้องเกี่ยวดองกันมาก่อนและมีประวัติครอบครัวร่วมกันหรือไม่ (ไม่มีข้อมูลยืนยัน) ก็มีอย่างน้อยครอบครัวหนึ่งในสามครอบครัวผู้อพยพมาตั้งหมู่บ้านที่ต่อมากลายเป็นบ้านและอำเภอเหล่าเสือโก้กในปัจจุบันนี้มีบรรพบุรุษอพยพมาจากไซ่ง่อน เวียตนามใต้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์คือ นายเซต โมฬีชาติ และอาจารย์ประสพ โสมะเกษตรรินทร์ (อดีตกรรมการอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านเหล่าเสือโก้กปี 2528-2529) ได้ให้ข้อมูลตรงกันว่าแม่ใหญ่ดา โสมะเกษตรรินทร์ซึ่งเป็นยายของนายเซต โมฬีชาติ และเป็นย่าของอาจารย์ประสพ โสมะเกษตรรินทร์ ได้เล่าให้ฟังว่ารุ่นปู่ตาทวดแม่ใหญ่ดานั้นอพยพมาจากเวียตนามมาอยู่ที่ทุ่งขามเงาะ หนองบัวลำภูก่อนที่จะอพยพติดตามพระวอพระตาไปที่บริเวณดอนมดแดงที่เป็นที่ตั้งของจังหวัดอุบลราชธานีในเวลาต่อมาแล้วเคลื่อนย้ายมาที่บ้านเหล่า

สาเหตุที่มีการอพยพเข้ามาในพื้นที่ที่ดอนมดแดง อุบลาก็เพราะเกิดการแย่งชิงราชสมบัติขึ้นในกรุงศรีนาคนहुต (เวียงจันทน์) ทำให้ผู้คนอพยพหลบภัยสงครามข้ามลำน้ำโขงมาตั้งหลักแหล่งกระจายในที่อยู่ใหม่ จนต่อมาราวๆ พ.ศ. 2310 พระเจ้าสิริบุญสาร ซึ่งเคยได้หลบภัยการเมืองมาอาศัยอยู่กับนายวอนายตา ได้ขึ้นครองกรุงศรีสัตนาคนหุต และต่อมาพระองค์ได้ทรงแต่งตั้งให้พระอนุชาเป็นอุปราช และให้นายวอนายตาเป็นเสนาบดี มีบรรดาศักดิ์เป็นพระ ทำให้พระวอพระตาตัดสินใจอพยพผู้คนข้ามลำน้ำโขงมาทางปากตะวันตกและตั้งหลักแหล่งที่เมืองหนองบัวลำภู ทำการพัฒนาบ้านเมืองให้มั่นคงแข็งแรงและเปลี่ยนนามใหม่เป็น เมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน พระเจ้าสิริบุญสารทราบข่าวการปรับปรุงสร้างเมืองใหม่ของพระวอพระตาจึงระแวงว่าพระวอพระตากำลังจะคิดก่อศึกกับพระองค์จึงทรงส่งคนมาเตือนให้พระวอพระตาหยุดการปรับปรุงบ้านเมือง แต่พระวอพระตาไม่ฟัง พระเจ้าสิริบุญสารจึงทรงมีรับสั่งให้ยกทัพมาปราบปราบ สู้รบกันอยู่สามปีก็ไม่รู้ผล แพ้ชนะ พระวอพระตาเห็นว่ากำลังของตนน้อยกว่าจึงได้แต่งเครื่องราชบรรณาการไปขอให้พม่าช่วย แต่ปรากฏว่าเมื่อพม่าแต่งทัพออกมาจริงๆ กลับถูกกองทัพพระเจ้าสิริบุญสารเกลี้ยกล่อมหันไปช่วยฝ่ายพระเจ้าสิริบุญสาร ทำให้กองทัพของพระวอพระตาพ่ายแพ้ พระตาเสียชีวิตในสงคราม ดังนั้น พระวอ ท้าวคำผง และผู้นำคนอื่นๆ พร้อมไพร่พลจึงพากันอพยพหนีภัยลงไปทางใต้และได้รับความอนุเคราะห์จากพระเจ้าองค์หลวงไชยกุมาร เจ้าเมืองนครจำปาศักดิ์ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณ ตำบลเวียงดอนกอง หรือที่เรียกกันว่า บ้านคูบ้านแก แขวงเมืองนครจำปาศักดิ์ (<http://www.baanjomayut.com/76province/northeast/ubon/06.html>)

ต่อมาในปลายปี 2314 พระวอเกิดขัดใจกับพระเจ้าองค์หลวงไชยกุมารเกี่ยวกับการสร้างเมืองใหม่ จึงได้อพยพไพร่พลมาอยู่ริมแม่น้ำมูลในบริเวณที่เรียกว่าดอนมดแดง ซึ่งต่อมาก็คือพื้นที่ที่เป็นจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน

ครอบครัวที่สี่ในกลุ่มสี่ครอบครัวแรกที่มาตั้งบ้านเหล่าเสื่อไก่อ๊ก ตามบันทึกของท่านอดีตเจ้าคณะจังหวัดฯ(2512) คือครอบครัวพ่อเผ่าวงศ์ละคร โดยมีข้อมูลเพียงว่าอพยพมาจากอัตปือ ประเทศลาว

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์อาจารย์บุญเรือง กาญจนรัตน์ซึ่งเป็น

บุคลากรในท้องถิ่นที่สนใจและมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติชุมชนมาอย่างสม่ำเสมอเพิ่มเติมเมื่อ 11 สิงหาคม 2555 ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าบรรพบุรุษที่มาจากอิตาลีนั้น แท้จริงแล้วสืบเชื้อสายมาจาก กวางโจว ประเทศจีน โดยอาจารย์บุญเรืองได้เล่าว่าพ่อใหญ่ป๋องหรือป๋องภัยคุณพ่อของคุณแม่อาจารย์บุญเรืองได้เล่าให้ฟังว่าแต่ก่อนนี้ต้นตระกูลมาจากเมืองกวางโจวประเทศจีนได้อพยพลงมาตอนใต้ที่ละเล็กละน้อย ตอนแรกมาอยู่แถบจังหวัดเชียงรายปัจจุบัน จากนั้นมีการอพยพต่อไปตามลำน้ำโขงโดยกลุ่มปู่ยาตาดาวของพ่อใหญ่อาจารย์บุญเรืองไปทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงจนถึงเมืองอิตาลี ขณะที่อีกกลุ่มซึ่งเป็นเครือญาติกันอพยพไปตามฝั่งขวาลำน้ำโขงและไปหยุดที่หนองบัวลำภู ผ่านมาอีกสองสามชั่วอายุจึงมีการตามหากัน สายพ่อใหญ่อาจารย์บุญเรืองจึงข้ามแม่น้ำโขงมาที่ฝั่งขวาแม่น้ำ ขณะที่ทางสายซึ่งต่อมากลายเป็นสายปู่ของปู่อาจารย์บุญเรืองก็อพยพมาจากหนองบัวลำภู (สันนิษฐานว่าตามพระวอมา) มาอยู่แถบห้วยจระเข้ม บ้านถ่อน ก่อนมาอยู่บริเวณหัวคำใหญ่ด้านตะวันตกวัดป่าสามัคคีชัยปัจจุบัน ตามลำดับ สายพ่อใหญ่และสายปู่มาเกี่ยวดองกันอีกครั้งที่บ้านเหล่าโดยปู่ทองซึ่งเป็นปู่ของอาจารย์บุญเรืองได้กลายเป็นเขยของท้าวโคตรวงศ์ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจเป็นลูกหรือเกี่ยวดองกันกับท้าววงศ์ละครผู้ซึ่งน่าจะเป็นประมาณทวดของพ่อใหญ่ป๋อง ขณะที่แม่ของอาจารย์บุญเรืองนั้นเป็นลูกสาวคนสุดท้ายของพ่อใหญ่ป๋องซึ่งบอกเล่าเรื่องราวในอดีตให้ลูกหลานได้รับทราบว่าต้นกำเนิดของสายตระกูลก่อนที่จะมาที่อิตาลีและมาที่เหล่าเสือโก้กนั้นอยู่ที่กวางโจว อาจารย์บุญเรืองได้กล่าวเสริมว่า จำได้ว่าพ่อใหญ่เล่าให้ฟังว่าสมัยรุ่นตาดาวตาดเข้ามาใหม่ๆไม่มีเงินใช้ จึงได้แต่ใช้ทองคำแลกสินค้าแทนเงินจนมีคำกล่าวล้อเลียนกันว่า “ชาวอิตาลีปิ้ง เอาทองคำแลกไก่” (ทำนองว่า ไม่รู้อะไร หรือทำอะไรแปลกๆเอาทองคำมาแลกไก่ก็เป็น) และเมื่อมีการใช้นามสกุลพ่อใหญ่ป๋องจึงใช้สกุลว่า คำมี หรือ มี (ทอง) คำ นอกจากนั้นอาจารย์บุญเรืองยังได้อธิบายว่าคนสมัยโบราณนิยมแต่งงานเกี่ยวดองกันในหมู่เครือญาติ (ที่ไม่ใช่พี่น้องพ่อแม่เดียวกัน)จนมีสุภาษิตคำพังเพยที่ใช้กันในหมู่คนอีสานรุ่นเก่าว่า “บักกินผักบักมีเหยื่อท้องคั่นบ่เอาพี่น้องมันเสียหน่อเสียแนว”ซึ่งหมายความว่า ถ้าไม่กินผักก็ไม่ได้สารอาหารที่จะให้พลังงาน ไม่มีเรี่ยวแรงกำลัง ในทำนองเดียวกันถ้าไม่แต่งงานเกี่ยวดองกับเครือญาติสายตระกูลก็จะสูญหายหรือเจือจางไป

2. จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งบ้านเหล่าเสือโก้ก ที่บ้านถ่อน

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ปลายปี 2314 พระวอเกิดขัดใจกับพระเจ้าองค์หลวงไชยกุมารเกี่ยวกับการณีสรางเมืองใหม่ และได้อพยพไพร่พลมาอยู่ริมแม่น้ำมูล ในบริเวณที่เรียกว่าดอนมดแดง การอพยพไพร่พลของพระวอ ในปลายปี 2314 ครั้งนี้เองที่น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งบ้านเหล่าเสือโก้ก ทั้งนี้อาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ประสพ โสมะเกษตรรินทร์ ที่ระบุว่าคุณย่าได้เล่าว่าพ่อแม่ได้อพยพติดตามพระวอพระตามา และตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์เท่าที่สืบค้นได้พระวอได้อพยพเข้ามาที่เขตอุบลราชธานีปัจจุบันเฉพาะในช่วงปี 2314 เพราะจากข้อมูลประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคฯ อ้างอิงใน <http://www.baanjom yut.com/76province/ northeast /ubon / 06.html> ในปี พ.ศ. 2319 พระสิริบุญสารได้แต่งตั้งให้พระยาสุโพนาทัพมารุกรานพระวออีกครั้ง พระวอเห็นว่ามีกำลังน้อยจึงได้อพยพกลับไปเวียงดอนกองแขวงจำปาศักดิ์ และมีการสู้รบกันอีกหลายครั้งก่อนจะพ่ายแพ้และถูกประหารที่เวียงดอนกอง และในปี 2329 ท้าวคำผง บุตรของพระตา จึงได้นำไพร่พลจากเวียงดอนกองมาตั้งหลักแหล่งที่บริเวณห้วยแจระแม อันเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำมูล

ขณะที่พระวอพระตาและไพร่พลส่วนหนึ่งเลือกตั้งถิ่นฐานที่ดอนมดแดง มีบางส่วนได้เดินทางไปที่ตั้งถิ่นฐานที่บ้านชีทวน และสามครอบครัวคือครอบครัวของพ่อเฒ่าจารย์ท้าว ครอบครัวพ่อเฒ่าตุ้ม และครอบครัวพ่อเฒ่าหล้าได้เดินทางขึ้นเหนือมาที่บ้านถ่อน ซึ่งอยู่ริมห้วยนาคูนหรือห้วยหอไตรปัจจุบัน และอยู่ห่างจากที่ตั้งของบ้านเหล่าเสือโก้กปัจจุบันไปทางทิศใต้ประมาณ 2-3 กิโลเมตร ทั้งนี้ไม่มีข้อมูลยืนยันว่า 3 ครอบครัวนี้พบและสมทบกับครอบครัวของพ่อเฒ่าวงศ์ละครที่อพยพมาจากอัตปือ ประเทศลาว ณที่ใด อาจเป็นไปได้ว่าครอบครัวของพ่อเฒ่าวงศ์ละครนี้อาจเดินทางมาจากลาวโดยตรงและอพยพมาเรื่อยแล้วมาพบกันที่บ้านถ่อน หรืออาจมาสมทบพบกันที่ดอนมดแดงแล้วอพยพมาที่บ้านถ่อนพร้อมๆกันทั้งสี่ครอบครัว ข้อมูลมีเพียงว่า สี่ครอบครัวได้ร่วมกันตั้งบ้านเหล่าเสือโก้กขึ้น โดยทำเลที่ตั้งแรกคือที่บ้านถ่อน

แม้จะหาข้อมูลยืนยันไม่ได้ว่าการก่อตั้งบ้านเหล่าเสือโก้กเกิดขึ้นในปีใด แต่เมื่อข้อมูลจากการสัมภาษณ์ลูกหลานของหนึ่งในสี่ครอบครัวแรกที่ตั้งหมู่บ้านระบุ

ว่าบรรพบุรุษบอกเล่าต่อกันมาว่าครอบครัวที่ติดตามพระวอมาจากหนองบัวลำภูมาก่อนตั้งหมู่บ้านไม่ได้มีการหยุดตั้งถิ่นฐานที่ดอนมดแดงก่อนแต่แยกเดินทางต่อมาที่บ้านถ่อนเลย (นั่นหมายความว่าหากเหล่าบรรพบุรุษเหล่านี้จะได้หยุดพักที่ดอนมดแดงบ้างก็เป็นเพียงระยะเวลาสั้นไม่นาน ไม่ทันลงหลักปักฐานทำกินอะไรก็อพยพเดินทางมาที่บ้านถ่อนเลย) และบ้านเหล่าเสือโก้กก็เกิดขึ้นพร้อมๆกับการเริ่มตั้งเมืองอุบลฯ (ซึ่งได้รับการยกฐานะเป็นเมืองอุบลราชธานี ขึ้นตรงต่อกรุงเทพ เมื่อปี พ.ศ. 2335) และบ้านชีทวนข้อมูลปีการอพยพจากหนองบัวลำภูมาที่ดอนมดแดงของพระวอในปลายปีพ.ศ. 2314 จึงถือว่าเป็นปีการเริ่มตั้งหมู่บ้านเหล่าเสือโก้กเช่นกันเพราะที่มาของจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งจังหวัดอุบลราชธานี บ้านชีทวนและบ้านเหล่าเสือโก้กมาจากกลุ่มคนที่อพยพมาจากที่เดียวกันและในเวลาเดียวกันเมื่อเป็นที่รับรู้และยอมรับกันว่าบ้านเหล่าเสือโก้กมีจุดเริ่มต้นอยู่ที่บ้านถ่อน เมื่อข้อมูลต่างๆประกอบกันแล้วผู้รวบรวมข้อมูลจึงมีข้อสันนิษฐานว่าปีที่เริ่มต้นการตั้งหมู่บ้านซึ่งต่อมากลายเป็นบ้านเหล่าเสือโก้ก และอำเภอเหล่าเสือโก้กในปัจจุบัน (2555) คือปลายปี พ.ศ. 2314

ในด้านเชื้อสาย จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมสืบค้นประวัติชุมชนเหล่าเสือโก้กครั้งนี้สรุปได้ว่าเชื้อสายบรรพบุรุษดั้งเดิมของชาวเหล่าเสือโก้กนั้นโดยสถานที่มาจากหนองบัวลำภูและอัตปือ แต่โดยเชื้อสายมาจากเวียตนามและจีน และเมื่อรวมกับอีกสองครอบครัวที่ไม่มีข้อมูล สันนิษฐานได้ว่าอาจเป็นเชื้อสายไทยจากหนองบัวลำภูโดยตรงหรือสายที่มีเชื้อสายเดิมจากประเทศลาวก็เป็นไปได้ เพราะหนองบัวลำภูเองก็มีอายุเก่าแก่ รวมทั้งมีการขุดพบทางโบราณคดีว่าน่าจะมีคนอาศัยอยู่ที่หนองบัวลำภูตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยยุคทราวดี ก่อนจะผ่านยุคขอมเรืองอำนาจ มาสู่ยุคล้านช้างและกลายเป็นเมืองหน้าด่านของเวียงจันทน์ อย่างไรก็ตามเมื่อมาอยู่ที่บ้านเหล่ากลุ่มคนสองสามเชื้อชาตินี้ก็แต่งงานกัน รวมเชื้อสายเป็นไทยบ้านเหล่าเสือโก้กปัจจุบัน

3. จากบ้านถ่อนเป็นบ้านเหล่าเสือโก้ก

ไม่ปรากฏหลักฐานว่าบรรพบุรุษรุ่นก่อตั้งหมู่บ้าน อาศัยอยู่ที่บ้านถ่อนนานเท่าใดก่อนจะมีการอพยพขึ้นไปทางเหนือ อย่างไรก็ตามจากหลักฐานร่องรอย

ของวัดถึงสองวัด ก็ชัดเจนว่าบรรพบุรุษเหล่าเสือโถกคงอยู่ที่บ้านถ่อนหลายปีพอสมควร อย่างน้อยก็น่าจะหกเจ็ดปีขึ้นไป เพราะมีซากวัดแห่งแรกที่ริมแม่น้ำและยังมีซากโบสถ์และพระพุทธรูปในวัดแห่งที่สองซึ่งอยู่ไม่ห่างกันนัก และพระพุทธรูปทั้งสององค์ก็ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยองค์หนึ่งประดิษฐานอยู่ที่วัดบ้านถ่อน และอีกองค์(พระพุทธรวมงคลศากยมนี)อยู่ที่วัดมงคลโน ทั้งนี้มีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า ตอนแรกจะอัญเชิญมาทั้งสององค์ แต่องค์ที่ยังอยู่ที่บ้านถ่อนนั้นเหมือนจะไม่ยอมจากบ้านถ่อนเพราะอัญเชิญขึ้นเกวียนที่ไรเกวียนก็หักอัญเชิญออกจากบ้านถ่อนไม่ได้

ตำนานที่บอกเล่าต่อกันมากล่าวว่า สาเหตุที่ครอบครัวในชุมชนบ้านถ่อนทยอยอพยพขึ้นไปทางทิศเหนือ ก็เพราะเกิดโรคห่า โรคระบาดขึ้น ผู้คนล้มตายกันพอควร จึงมีการขยับขยายหนีภัยขึ้นมายังทำเลที่ตั้งใหม่ ที่เรียกว่าทุ่งนาฮีซึ่งอยู่เหนือบ้านถ่อนขึ้นมาประมาณ 2 กิโลเมตร

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านใหม่ มีลักษณะเป็นที่โล่งเหมือนไร่ร้าง ซึ่งภาษาถิ่นเรียกว่าเหล่า จึงมีการเรียกชื่อหมู่บ้านว่า บ้านเหล่า และเพราะบริเวณทุ่งนาของหมู่บ้านมีชื่อเดิมว่า ทุ่งนาฮี ชื่อหมู่บ้านจึงถูกเรียกว่าบ้านเหล่านาฮี บริเวณบ้านเหล่านาฮี มีความอุดมสมบูรณ์พอควร มีป่ารอบๆชุมชน มีหนองน้ำ ในน้ำมีปลา ในป่ามีอาหาร ทั้งผักป่า เห็ด และสัตว์ป่าเช่น เก้ง กระต่าย ไก่ป่า รวมทั้งเสือที่มักแอบเข้ามาหาอาหารในหมู่บ้านเป็นครั้งคราว และเสือที่มีอยู่ในชุมชนสมัยนั้นนี่เองเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน

กล่าวกันว่า เขามีวันหนึ่ง ขณะที่เข้ารับใช้ของพ่อเผ่าวงศ์จารย์ท้าวได้ลูกมาดำข้าว(สมัยก่อนยังไม่มียางสีข้าวแต่ละบ้านจะดำข้าวเปลือกด้วยครกกระเดื่องเกือบทุกครัวเรือน) ดังเช่นทุกวันและกำลังต๋อยสากเพื่อเปลี่ยนสากดำข้าว ปรากฏว่ามีเสือตัวใหญ่มากอดดักสัตว์อยู่ข้างๆครกกระเดื่อง เมื่อเสือได้ยินเสียงและเห็นคน จึงตกใจและร้อง โหก ใส่ก่อนวิ่งหนีไป ต่อมาพอขานี้แพร่สะพัดไป ถึงบ้านใกล้เคียง ได้มีการพูดถึงเสือ จนเป็นที่มาของชื่อ บ้านเหล่าเสือโถก หรือบ้านเหล่าที่เสือร้องโถก(โหก) จนถึงทุกวันนี้

4. ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอและเป็นอำเภอเหล่าเสือโก้กในที่สุด

ข้อมูลจากหนังสือ ประวัติเหล่าเสือโก้ก หน้า 10 ซึ่งเรียบเรียงโดยอาจารย์ วิรัช พรหมพิทักษ์ (2542)ได้ระบุว่า ในปี 2515 มีการทอดกฐินที่วัดมงคลโน ทำให้บุคคล 3 ท่านซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้บ้านเหล่าเสือโก้กกลายมาเป็นอำเภอเหล่าเสือโก้กปัจจุบัน คือ พระคุณเจ้าพระราชรัตนโบล อดีตเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี ท่านสุนันท์ ชันอาสา ขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม และท่านกำจร โมฬีชาติ ดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดอุบลราชธานีในขณะนั้น ได้พบและแลกเปลี่ยนความเห็นกัน เกี่ยวกับการพัฒนาบ้านเกิด และมีแนวคิดตรงกันว่า สมควรหาแนวทางให้บ้านเหล่าได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ จึงได้มีการมอบหมายให้ท่านประสาน วงษ์ชาสนธิ์ (ท่านตำบลเหล่าเสือโก้กในขณะนั้น) และอาจารย์บุญเรือง กาญจนรัตน์ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นครูใหญ่อยู่ที่บ้านขามน้อย และทำหน้าที่ คปต. หรือครูผู้ประสานงานคณะกรรมการพัฒนาตำบลในขณะนั้น สำรวจที่สาธารณะ ทั้งหมดของตำบลนำเสนอท่านผู้ว่าสุนันท์ เพื่อหาแนวทางดำเนินการต่อ แต่ปรากฏว่าท่านผู้ว่าประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต และต่อมาท่านอัยการกำจรก็เสียชีวิต การส่งเรื่องเพื่อการดำเนินการตามลำดับขั้นก็ชะงักไป อย่างไรก็ตามท่านอดีตเจ้าคณะจังหวัดฯ พระคุณเจ้าพระราชรัตนโบลก็ได้ผลักดันต่อ โดยได้มอบหมายให้ นายหมี พิมพ์บุญมา (อดีตท่านตำบลเหล่าเสือโก้กคนที่ 7 หรือ 8 โดยประมาณ) และอดีตผู้ใหญ่บ้านสอน ไผ่แก้วเป็นผู้ดำเนินเรื่องเสนอคำขอจัดตั้งกิ่งเหล่าเสือโก้กไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมเอาเขตดอนมดแดงเข้าในโครงการด้วย แต่ปรากฏว่าทางดอนมดแดงคัดค้านและได้แยกขอเป็นกิ่งอำเภอต่างหาก ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ดอนมดแดงก็ได้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ ก่อนที่ บ้านเหล่าเสือโก้กได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอเหล่าเสือโก้กภายหลัง ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 31 มีนาคม 2537 มีผลบังคับ 1 เมษายน ในปีเดียวกันและในปี 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นอำเภอเหล่าเสือโก้ก มีผลบังคับตั้งแต่ 8 กันยายน 2550 จนถึงปัจจุบัน อำเภอเหล่าเสือโก้กประกอบด้วย 4 ตำบลคือตำบลเหล่าเสือโก้ก ตำบลโพนเมือง ตำบลแพงใหญ่ และตำบลหนองบกมีพื้นที่ประมาณ 284 ตารางกิโลเมตร มีที่ว่าการอำเภอ

และส่วนราชการอยู่บนถนนที่ตัดใหม่ผ่านตลาดอำเภอเหล่าเสือโก้ก อยู่ในพื้นที่เขต หมู่ 6 ต.เหล่าเสือโก้ก

5. ผู้นำของชุมชน

เมื่อกล่าวถึงคำว่า ผู้นำ ผู้เขียนขอเรียนว่า บ้านเหล่าเสือโก้กเป็นชุมชนใหญ่และมีความโดดเด่นด้านการศึกษา การพัฒนามาตั้งแต่อดีต จึงมีทรัพยากรบุคคลที่มีชื่อเสียง มีบทบาทที่น่าจะกล่าวถึงอยู่หลายท่าน หลายท่านหลายท่านต่างมีส่วนมีบทบาทในการช่วยกันพัฒนาบ้านเหล่าเสือโก้กมาร่วมกันจนทำให้บ้านเหล่าเสือโก้กได้เจริญก้าวหน้ามาถึงปัจจุบัน แต่ด้วยข้อจำกัดทางเวลา และเพื่อความกระชับของเนื้อหา บุคคลสำคัญ หรือผู้นำซึ่งจะกล่าวถึงในหนังสือนี้จะเน้นเฉพาะผู้นำที่เป็นผู้นำโดยตำแหน่ง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญๆที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหนังสือนี้เท่านั้น ส่วนผู้นำหรือบุคคลท่านอื่นที่มีบทบาทสำคัญต่อบ้านเหล่าเสือโก้กในด้านต่างๆจะได้มีการศึกษารวบรวมและกล่าวถึงในโอกาสต่อไป

ทั้งนี้ตามหลักฐานข้อมูลในบันทึกของท่านอดีตเจ้าคณะจังหวัดฯ มีรายชื่อผู้นำตั้งแต่อดีตปรากฏดังนี้

1. พ่อเผ่าวงศ์ละคร (บางแห่งเขียนเป็นวงศ์นคร)
2. เผ่าวงศ์ศรีแก้ว (บุตรของพ่อเผ่าวงศ์ละคร)
3. เผ่าอัครวงศ์ (น้องชายเผ่าวงศ์ศรีแก้ว)
4. เผ่าจางวาง (หลวงโยธากีเรียก)
5. เผ่าปุตตา
6. เผ่าแสงคำ สมัยตาแสงคำเป็นพ่อบ้านนี้ มีพ่อบ้านคู่กันคือ ขุนเทศปกครองร่วมกันมา
7. ตาชัยแสง ซึ่งเป็นคนบ้านขามน้อยแต่ได้มาเป็นเขยสู่ (ชายต่างถิ่นที่มาเกี่ยวข้องกับคนในหมู่บ้านด้วยการแต่งงาน) บ้านนี้

ในส่วนของรายชื่อผู้นำหมู่บ้านที่ปรากฏในบันทึกที่พระราชรัตนโบล อดีตเจ้าคณะจังหวัดฯ ได้จัดพิมพ์นั้น ตั้งแต่ลำดับที่ 1-7 ไม่มีข้อมูลรายละเอียดอื่นรวม ทั้งไม่มีข้อมูลที่แย้งกัน อย่างไรก็ตามเมื่อถึงลำดับที่ 8 ซึ่งเป็น ชื่อที่มีคำนำหน้าว่า

กำนันเป็นรายแรกเป็นชื่อกำนันหล้า แก่นสาร ซึ่งต่อมาได้เป็นขุนยี่พัยคหมุณี แม้จะไม่มีผู้รู้ท่านใดแย้งในเรื่องการมีตัวตนจริงของกำนันหล้าหรือขุนยี่ แต่มีข้อมูลลำดับที่การเป็นกำนันที่ไม่ตรงกัน คือ จากข้อมูลที่ปรากฏในทำเนียบกำนันตำบลเหล่าเสือโก้ก ในหน้า 8 ในหนังสือประวัติเหล่าเสือโก้ก ซึ่งรวบรวมโดยอาจารย์วิรัช พรหมพิทักษ์ (2542) ที่ได้จัดลำดับกำนันคนแรกจนถึงคนล่าสุดไว้ ปรากฏว่า มีรายชื่อกำนันก่อนหน้ากำนันหล้า 2 คนคือมีชื่อ กำนัน คี เป็นกำนันคนแรก และชื่อขุนเทพอักษร เป็นคนที่ 2 แต่มีวงเล็บกำกับว่า ขุนเทพอักษรกับกำนันคีอาจเป็นบุคคลเดียวกัน ขณะที่ไม่มีข้อมูลชื่อ ผู้นำ 2 ท่านนี้ในรายชื่อผู้นำในบันทึกหรือหนังสือของท่านอดีตเจ้าคณะจังหวัดฯ

ผู้รวบรวมข้อมูลได้พยายามตรวจสอบโดยการติดตามสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง (เช่นอาจารย์วิรัช) ผู้รู้และผู้สูงวัยในบ้านเหล่าหลายท่าน ปรากฏว่า ไม่มีใครสามารถยืนยันหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ขุนเทพอักษร แต่มีข้อมูลชื่อของ ขุนเทพวงษา เพิ่มเข้ามาโดยขุนเทพวงษานั้น(ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประสพ โสมเกษตรินทร์ เมื่อ 16 มีนาคม 2555) ไม่ได้เป็นชาวเหล่าเสือโก้กแต่เป็นบิดาบุญธรรมของพระไพศาลเวชกรรมซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมหรือเกิดที่บ้านเหล่าเสือโก้ก และมีหลักฐานปรากฏชัดว่าเป็นผู้ขอพระราชทานนามสกุล ”โสมเกษตริน” (ต่อมามีการเขียนการสะกดต่างกันออกไป เช่น โสมเกษตรินทร์) ร่วมกับพระไพศาลเวชกรรมผู้เป็นบุตร แต่ไม่ปรากฏหลักฐานได้ว่าขุนเทพวงษา และพระไพศาลเวชกรรมได้ดำรงตำแหน่งหรือมีบทบาทเป็นผู้นำในชุมชน เหล่าเสือโก้ก แต่มีข้อมูลหลักฐานว่าต่อมาคุณพระไพศาลเวชกรรมซึ่งมีถิ่นกำเนิดที่บ้านเหล่าเสือโก้กท่านนี้ได้เป็นเทศาปกรดมณฑลร้อยเอ็ด และต่อมาได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ ส.ส. คนแรกของจังหวัดร้อยเอ็ด จากข้อมูลนี้จึงค่อนข้างชัดเจนว่าเป็นคนละคนกับขุนเทพอักษรที่ปรากฏในหนังสือประวัติเหล่าเสือโก้ก (วิรัช, 2542) ขณะเดียวกันมีผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนให้ข้อมูลตรงกันว่าแม้จะ 모르จักและไม่แน่ใจแต่เคยได้ยินชื่อกำนันคี โดยเฉพาะอาจารย์บุญเรือง และพ่อใหญ่คำภู ได้ยืนยันว่ากำนันคีมาจากบ้านหัวขัวและเป็นกำนันคนแรกจริงและยังให้ข้อมูลต่อว่าได้ยินว่าตอนหลังกำนันคีผู้นี้ย้ายไปมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านเป่า โดยพ่อใหญ่คำภูยังสามารถระบุชื่อลูกสาวกำนันคีได้ แต่น่าเสียดายว่าเมื่อติดตามสอบถามข้อมูลทั้งที่บ้านหัวขัวและบ้านเป่าก็ไม่ได้รายละเอียด

เพิ่มเติม ที่บ้านหัวขัวซึ่งตามข้อมูลแจ้งว่าเป็นบ้านเดิมของกำนันคึกก็ไม่มีใครทราบ
ข้อมูลและไม่เหลือเครื่องมือให้สืบค้นได้ ที่บ้านเป่าบุคคที่มีชื่อตรงกันและอาจเป็น
คนเดียวกับลูกสาวกำนันคึกก็ได้ย้ายออกไปจากบ้านเป่าทำให้ไม่สามารถติดตามสืบค้น
ได้อีก อย่างไรก็ตามจากร่องรอยข้อมูลที่ถ่ายทอดกันมา พอจะเชื่อได้ว่า กำนันคึกเป็น
กำนันคนแรกของตำบลเหล่าเสือโก้ก ส่วนขุนเทพอักษรนั้นไม่มีข้อมูล น่าจะเกิดจาก
ความสับสนของข้อมูล และเมื่อพิจารณาจากหมายเหตุในวงเล็บในหนังสืออาจารย์
วิรัช (2542) หน้า 9 ที่ว่า” บางท่านได้เล่าว่า กำนันคึก กับ ขุนเทพอักษร เป็นคน
คนเดียวกัน ผู้เขียนไม่ขอยืนยัน” รวมทั้งเมื่อสอบถามบรรดาผู้ให้ข้อมูลอาจารย์วิรัช
ที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่นอาจารย์บุญเรือง กาญจนรัตน์รวมทั้งตัวอาจารย์วิรัชเอง ต่างก็ไม่มี
ข้อมูลเกี่ยวกับขุนเทพอักษร และท่านอาจารย์วิรัชยังได้อธิบายว่าในการรวบรวม
ข้อมูลก่อนการเขียนประวัติบ้านเหล่าเสือโก้กครั้งนั้นบางท่านก็ขอความร่วมมือ
จากเจ้าหน้าที่ให้ช่วยรวบรวมสืบค้นสอบถามให้ ผู้รวบรวมข้อมูลจึงขอสันนิษฐาน
ว่า ชื่อขุนเทพอักษร ไม่น่าจะเป็นชื่อผู้นำในอดีตของบ้านเหล่าเสือโก้ก เพราะถ้ามี
ตำแหน่งขุนในตำแหน่งจริงก็น่าจะมีผู้รับรู้หรือได้ยินมาบ้าง เหมือนดังที่หลายคน
ทราบว่ากำนันหล้ากับขุนยี่คือคนคนเดียวกัน นอกจากนั้นชื่อขุนเทพอักษร ก็ค่อนข้าง
จะใกล้เคียงกับชื่อ ขุนเทพวงษา ต้นตระกูลโสมะเกษตริณ จึงเป็นไปได้ว่าชื่อ ขุน
เทพอักษร อาจเกิดจากการจำสับสนระหว่างชื่อขุนเทพวงษากับขุนเทพอักษรและ
บอกเล่าสับสนต่อกันมาโดยที่ ขุนเทพอักษร หากไม่ได้เป็นคนเดียวกันกับ กำนันคึก
กำนันคนแรก ก็อาจไม่มีตัวตนเกี่ยวข้องกับทำเนียบกำนันของบ้านเหล่าเสือโก้ก ดัง
นั้นผู้รวบรวมข้อมูลจึงขอใส่ชื่อกำนันคึก เป็นผู้นำคนที่ 8 ในบันทึกประวัติศาสตร์ของ
ชุมชนเหล่าเสือโก้กฉบับ 2555 และนับกำนันหล้าหรือขุนยี่พัยภูมิเป็นผู้นำลำดับ
ที่ 9 หรือกำนันคนที่สองของบ้านเหล่าเสือโก้ก

8. กำนันคึก (กำนันคนที่ 1)

9. กำนันหล้า แก่นสาร ต่อมาได้เป็น “ขุนยี่พัยภูมิ”

10. กำนันอ่อน บัวศรี

11. กำนันหล้า สมบูรณ์

12. กำนันกว้าง แก่นสาร ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่ 4

13. กำนันห้าว วงศ์สุวรรณ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่ 2

14. กำนันหมี พิมพ์บุญมา ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่ 6

15. กำนันประสาน วงษาสนธิ์ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่ 4

16. กำนันไพโรจน์ สุตัญตั้งใจ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่ 4

17. กำนันพรม อัมบุญ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่ 6

18. กำนันประสาน ศรีพันธ์ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่ 2

จากข้อมูลเท่าที่สืบค้นได้ กำนันคนปัจจุบัน (2555) จึงถือว่าเป็นกำนันคนที่
11 ของบ้าน (ตำบล) เหล่าเสือโก้ก

6. เจ้าปู่แห่งบ้านเหล่าเสือโก้ก

เหมือนกับหลายๆหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บ้านเหล่าเสือโก้ก
มีบริเวณที่เรียกว่าดอนเจ้าปู่ หรือป่าชุมชนที่เชื่อว่ามีวิญญาณของบรรพบุรุษหรืออดีต
ผู้นำรุ่นบุกเบิกอาศัยคอยปกปักรักษาลูกหลานรุ่นหลังอยู่

ดอนเจ้าปู่หรือดอนปู่ตาแห่งบ้านเหล่าเสือโก้ก ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ทางทิศใต้ของ
วัดมงคลนอก ที่แตกต่างและชัดเจนกว่าหลายๆหมู่บ้านคือ เจ้าปู่ของชาวเหล่าเสือโก้ก
มีชื่อมีประวัติที่ชัดเจน เจ้าปู่แห่งบ้านเหล่าเสือโก้กคือ ขุนยิงพยัญภูมิ หรือกำนันหล้า
แก่นสาร กำนันคนที่ 2 ของตำบลเหล่าเสือโก้ก

กำนันหล้าหรือขุนยิงเกิดที่ หมู่ 2 บ้านเหล่าเสือโก้ก ไม่มีข้อมูลหลักฐานวัน
เดือนปีเกิด ทราบเพียงว่าถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ประมาณ 70 ปีเศษ ขณะยังมีชีวิต
ตั้งบ้านเรือนอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือวัดมงคลใน บริเวณสถานีอนามัยบ้านเหล่า
เสือโก้กเดิม มีอาชีพทำนา และเป็นนายฮ้อย ขายช้างขายม้า มีฐานะค่อนข้างมั่นคง
นางบุญโฮม อธิษฐานมา หลานสาวและนายชวน แก่นสารหลานชายหรือลูกของ
ลูกขุนยิง คือลูกของ พ่อฮวย แก่นสาร และแม่สีดาซึ่งย้ายภูมิลำเนาไปอาศัยอยู่
ที่จังหวัดอุดรธานีให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (ตามโครงการรวบรวมข้อมูลประวัติฯ
ส่วนแรกซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนหนึ่งจากองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าเสือโก้ก)
เมื่อ 20 พฤษภาคม 2554 ว่า ขุนยิงมีพี่น้องรวมทั้งขุนยิงสี่คน คือ

1. ขุนยี่งพยัณภูมิ (นายหล้า แก่นสาร)
2. นายรอต แก่นสาร (นายชวน แก่นสาร พี่ชายนางบุญโฮม บอกว่าจำได้ว่า พ่อเคยบอกว่าปู่รอตบิดานายเม้ง แก่นสารคือน้องชายปู่ขุนยี่ง)
3. นายสี แก่นสาร (ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่อำเภอน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี)
4. น้องสาวคนสุดท้ายที่ชื่อวัฒนา (หลานๆให้ข้อมูลว่าดูเหมือนจะเสียชีวิตตั้งแต่ อายุยังไม่มากนัก)

ขุนยี่งมีภรรยาชื่อปัทมาหรือยาปัท มีบุตรธิดารวม 6 คนคือ

1. นายพิมพ์ แก่นสาร (ไปตั้งถิ่นฐานที่บ้านเชียงใหญ่ จ.ร้อยเอ็ด)
2. นายสวัสดิ์ แก่นสาร
3. นายเฮียง แก่นสาร
4. นายฮวย แก่นสาร
5. นางทัน ไม่ทราบนามสกุล
6. นายหวัน แก่นสาร (อพยพไปอยู่ที่บ้านนาชุม อ.เขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี)

ทั้งนี้บรรดาพี่น้อง รวมทั้งขุนยี่งและลูกๆของขุนยี่งได้ถึงแก่กรรมหมดแล้ว ที่ยังมีชีวิตอยู่ปัจจุบันเป็นรุ่นลูกของลูกหรือรุ่นหลาน โดยครอบครัวที่ให้โอกาสผู้เขียนได้สัมภาษณ์ขอข้อมูลคือครอบครัวของคุณบุญโฮม อรัญมาลา ซึ่งได้ย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่รุ่นพ่อฮวย ลูกชายคนที่สี่ของขุนยี่ง โดยให้เหตุผลว่า หลังจากปู่เสียชีวิตฐานะทางครอบครัวก็ไม่มั่นคงดังแต่ก่อนและต่อมา ยาปัทก็เสียชีวิต ประกอบกับเกิดสภาพฝนแล้ง ข้าวยากมากแพง และทางพ่อเฮียงได้ไปสำรวจที่ทางอุดรธานีก่อนหน้านี้เห็นว่าอุดมสมบูรณ์ดี พ่อฮวยจึงได้ย้ายตามไป ขณะเดียวกันลูกๆของขุนยี่งรายอื่นๆก็แยกย้ายกันออกไปด้วยเหตุผลการหาทำเลที่ทำกินใหม่เช่นกัน แต่เมื่อมีโอกาสก็ได้กลับมาเยี่ยมบ้านเก่าบ้างเป็นครั้งคราว

7. พระนักพัฒนาแห่งเหล่าเสือโก้ก

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในประวัติเหล่าเสือโก้กรุ่นหลังที่สมควรกล่าวถึงแม้จะไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้นำโดยตรงท่านหนึ่งคือ เจ้าคุณพระราชรัตนโบล (พิมพ์นารโท) อดีตเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี พระนักการศึกษาและนักพัฒนาจากบ้านเหล่าเสือโก้ก เพราะมีท่านเป็นกำลังสำคัญ เป็นผู้นำ บ้านเหล่าเสือโก้กจึงมีถนนทางเข้าหมู่บ้าน มีไฟฟ้าใช้ และได้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอและอำเภอโดยลำดับ นอกจากนั้นท่านก็ยังมีเมตตาสั่งสอนและส่งเสริมลูกหลานทั้งจากบ้านเหล่าเสือโก้กและจากที่อื่นๆที่มาขอความเมตตาจนได้ดิบได้ดีมีหน้าที่การงานที่สำคัญก็หลายคน ที่สำคัญอีกประการหนึ่งท่านเป็นบุคคลแรกๆที่ได้เริ่มรวบรวมประวัติบ้านเหล่าเสือโก้กจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ไว้และดูเหมือนจะเป็นท่านแรกที่เขียนและเผยแพร่ประวัติบ้านเหล่าเสือโก้กสู่สาธารณะ จึงสมควรที่จะบันทึกข้อมูลประวัติของท่านโดยย่อไว้ในหนังสือประวัติบ้านเหล่าฉบับ 2555 นี้

ชาติภูมิ เกิดที่บ้านบก (สมัยนั้นขึ้นกับเหล่าเสือโก้ก) ตำบลหนองบก อำเภอเหล่าเสือโก้ก เมื่อ พ.ศ. 2458 นามเดิม พิมพ์ ตลอดพงษ์ มีบิดาชื่อนายคำ มารดาชื่อนางจิม มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 8 คน เริ่มเรียนหนังสือระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนประชาบาลวัดมงคลโน บรรพชาครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2475 อุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อ ปี 2478 และสอบได้นักธรรมตรีในปีเดียวกัน และนักธรรมโทในปีต่อมา ปี พ.ศ. 2480 เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม สำนักเรียนวัดไร่ไน้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สอบได้นักธรรมเอกในปี 2481 ได้เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมที่นครสวรรค์ และศึกษาเพิ่มเติมมาตามลำดับชั้น จนสอบได้เปรียญธรรม ประโยค 6 ได้เป็นครูใหญ่ สำนักปริยัติธรรม วัดมณีวนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2501 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ พระวิโรจน์รัตนโบล (ข้ามขั้นโดยไม่ได้เป็นพระครูสัญญาบัตรมาก่อน) เป็นรองเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี และดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลฯตั้งแต่ ปี 2502 พ.ศ. 2512 สอบได้ครู พ.ม. พ.ศ. 2517 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี ปกครองสงฆ์ต่อจากพระธรรมเสนานี ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นที่ พระราชรัตนโบล พระราชรัตนโบลนับเป็นผู้ที่รอบรู้ทั้งทางโลกทางธรรม มีบทบาท

ทั้งการเผยแพร่ธรรมะและเป็นนักพัฒนา เป็นบูรพาจารย์ที่ชาวเหล่าเสือโก้กเคารพ และภาคภูมิท่านหนึ่ง พระราชรัตนโบล ได้ถึงแก่มรณภาพเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2548 รวมอายุได้ 89 ปี 2 เดือน 20 วัน พรรษาบวช 69 พรรษา

8. สถาบันศาสนาที่บ้านเหล่าเสือโก้ก

ชาวเหล่าเสือโก้กกว่าร้อยละเก้าสิบนับถือศาสนาพุทธ และ ที่บ้านเหล่าเสือโก้กมีสถาบันศาสนาหรือวัดอยู่ 3 วัดโดยมีข้อมูลและประวัติโดยย่อดังนี้

8.1 วัดมงคลใน

วัดมงคลในเป็นวัดดั้งเดิมก่อตั้งมาพร้อมกับบ้านเหล่าเสือโก้ก โดยข้อมูลเท่าที่สืบค้นได้ ก่อตั้งเมื่อปี 2340 (วิรัช, 2542) โดยการนำของท่านหลักคำ ซึ่งตามข้อมูลที่อาจารย์วิรัช (2542) ได้รวบรวมไว้ระบุว่าท่านเป็นพระภิกษุซึ่งจาริกแสวงบุญมาจากเวียงจันทน์เวียงคำ ได้ร่วมกับชาวบ้านหกล้างยางพงก่อตั้งเป็นวัดขึ้น ได้รับวิสุงคามสีมาครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2380 และได้รับวิสุงคามสีมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2541

วัดมงคลในแต่ก่อนใช้ชื่อตามสถานที่ตั้งว่า วัดเหล่าเสือโก้ก แต่ต่อมาในปีพ.ศ. 2480 ในโอกาสการประชุมพระสังฆาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่วัดสุปฏิหาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ขณะที่สมเด็จพระมหาวิระวงศ์ (ติสโส อ้วน) พระสังฆนายกในสมัยนั้น ได้ทักทายนปราศัยกับบรรดาพระอธิการมาถึง พระครูสาทรมงคลกิจเจ้าอาวาสวัดเหล่าเสือโก้กขณะนั้น และได้ยื่นชื่อวัด ท่านปรารภว่าเหล่าเสือโก้กเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ดุร้าย ไม่น่าเหมาะกับการเป็นชื่อวัดวาอารามควรมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับกิจของวัดหรือศาสนา พระครูสาทรมงคลกิจ จึงเปรยในเชิงหาหรือว่า จะเปลี่ยนให้ฟังดูไพเราะขึ้นเป็น วัดพยัคฆ์คาราม เสียจะดีไหม สมเด็จพระมหาวิระวงศ์ได้ให้ความเห็นว่า พยัคฆ์ก็ยังหมายถึงสัตว์ดุร้ายเช่นเดิม ท่านพระครูสุวรรณาวารี พระสหายของพระครูสาทรฯ ซึ่งอยู่ในวงสนทนาด้วยจึงได้เสนอว่า ควรตั้งชื่อให้เป็นมงคล โดยนำเอาคำวามงคลมาใช้เมื่อมีอยู่สองวัด วัดในหมู่บ้าน กับวัดที่อยู่ต้นบ้านหรือนอกบ้านก็เป็นวัดมงคลในกับวัดมงคลนอกไปเลย ข้อเสนอและบทสนทนานี้เกิดขึ้นต่อหน้า

หลวงพ่อชม ญาณธโร (ก้อนทอง)ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดทุ่งศรีนวลหรือวัดมงคลนอก ซึ่งเข้าร่วมประชุมด้วย วัดเหล่าเสือโก้ก และวัดทุ่งศรีนวล จึงกลายมาเป็นวัดมงคล ใน และวัดมงคลนอกตามลำดับตั้งแต่นั้นมาจนปัจจุบัน

วัดมงคลในจัดเป็นวัดประจำอำเภอ มีพระครูวิสุทธิจันทคุณ เป็นเจ้าอาวาส องค์ปัจจุบัน และมีตำแหน่งเป็นเจ้าคณะอำเภอเหล่าเสือโก้กด้วย ที่วัดนี้เป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปที่นับได้ว่าสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประวัติบ้านเหล่าเสือโก้ก ต่างช่วงต่างสมัย 2 องค์คือ

องค์แรก พระพุทธรูปมณฑลศากยมุนี เป็นตัวแทนประวัติบ้านเหล่าตั้งแต่รุ่นก่อตั้ง เป็นพระคู่บ้านคู่เมือง สร้างตั้งแต่สมัยก่อตั้งบ้านถ่อน (บางเสียงบางกลุ่มเชื่อว่า เป็นพระพุทธรูปที่ถูกอัญเชิญมาจากลาว) จุดเริ่มต้นของบ้านเหล่าเสือโก้ก เป็นพระพุทธรูปดินปั้น ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตัก 80 เซ็นติเมตร สูง 133 เซ็นติเมตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมดินและปั้นองค์พระขึ้น โดยรูปทรง พุทธลักษณะเป็นแบบศิลปลาว ล้วนช่าง เข้าใจว่าจะเป็นอย่างในชุมชนช่วยกันสร้างและช่วยกันปั้น ทั้งนี้มีพระพุทธรูปลักษณะเดียวกันและเข้าใจว่าจัดสร้างคู่กันอีกหนึ่งองค์ ยังอยู่ที่บ้านถ่อน ส่วนพระพุทธรูปมณฑลศากยมุนี ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ภายในศาลาข้างอุโบสถในวัดมงคลใน

องค์ที่สอง คือพระพุทธรูปเมตไตรศรีมณฑล เป็นพระพุทธรูปองค์ใหม่ของชุมชนที่นับได้ว่าเป็นตัวแทนประวัติบ้านเหล่าเสือโก้กยุคปัจจุบัน เป็นพระปูนปั้น ปิดทอง ปางมารวิชัย หน้าตัก 99 เซ็นติเมตร สูง 140 เซ็นติเมตร ที่คิด ปั้น และสร้างโดยชาวเหล่าเสือโก้ก และเลือดเนื้อเชื้อสายชาวเหล่าเสือโก้กรุ่นปัจจุบัน คือนายชนะภัย เทาศิริเป็นนายช่างหลักผู้ลงมือปั้นองค์พระและตกแต่งมณฑปที่ประดิษฐานองค์พระ พระพุทธรูปเมตไตรพิงจัดสร้างขึ้น และแล้วเสร็จในปี 2555 นี้ พระพุทธรูปองค์นี้เกิดขึ้นจากการร่วมแรงร่วมใจของชาวเหล่าเสือโก้กและเหล่ากัลยาณมิตรทั้งนอกและในพื้นที่รวมทั้งจากต่างประเทศ ได้ร่วมกันระดมทุนสร้างมณฑปที่ประดิษฐานองค์พระฯ และตัวองค์พระพุทธรูป โดยทุกขบวนการเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนผู้ที่เห็นด้วยในเรื่องพลังความดี ความสามัคคี มีการระดมความเห็นร่วมกันทุกขั้นตอนตั้งแต่การพิจารณาว่าควรจัดสร้างหรือไม่ และการหาผู้ออกแบบและพิจารณาแบบ การหาช่างและการมีส่วนร่วมในการขึ้นรูป

องค์พระฯ ทั้งนี้วัตถุประสงค์สำคัญนอกเหนือจากการทำนุบำรุงศาสนาแล้ว การสร้างพระฯครั้งนี้มุ่งจะให้เป็นอนุสรณ์แก่คนรุ่นหลังถึงการร่วมแรงร่วมใจกันทำ และเป็นแบบอย่างของการทำสิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของทุกคนในชุมชน รวมทั้งแขกผู้มาเยือน และอีกประการที่สำคัญคือ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ความเป็นมาเป็นไปของบ้านเหล่าเสือโก้ก โดยเฉพาะโครงการนี้เกิดมาคู่กันกับโครงการสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียงเป็นครั้งแรก และตั้งใจเจาะจงหาช่างศิลปผู้รับผิดชอบปั้นและออกแบบลวดลายตกแต่งที่เป็นลูกหลานชาวเหล่าเสือโก้กโดยแท้รวมทั้งให้ออกแบบลวดลายตกแต่งต่างๆขึ้นมาเพื่อการนี้โดยเฉพาะเพื่อฝากฝีมือช่างไว้ให้เป็นที่ประจักษ์และเป็นอนุสรณ์สืบไป

ความพิเศษของพระพุทธรูปเมตไตรศรีมงคลอีกอย่างก็คือ ภายใต้ฐานพระรวมทั้งในองค์พระฯได้บรรจุดินของบรรพบุรุษชาวเหล่าเสือโก้กและญาติมิตรภรรยาสายสกุลที่สมัครใจนำดินมารวมดินรวมใจเพื่อการนี้เพื่อให้ลูกหลานที่มากราบไหว้องค์พระได้กราบไหว้คารวะบรรพบุรุษหรือดินพ่อดินแม่ไปพร้อมๆกัน

ในด้านสิ่งอันเป็นมงคล ควรค่าแก่การสักการะ ภายในองค์พระยังบรรจุพระธาตุของพระเถระอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบหลายท่าน ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นในพระเมาลีหรือมวยผมของพระพุทธรูปเมตไตรศรีมงคล ยังบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้อีกด้วย (ได้รับความเมตตาตามอบให้โดยพระครูสถิตเมตตาคุณ หรือหลวงพ่อเพชร วัดบ้านสร้างมิ่ง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี และบางองค์ ดร.ชาญชัย คงเพียรธรรม อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้มอบเสริมเข้ามาเพื่อขอร่วมสร้างบุญกุศลในการสร้างพระฯครั้งนี้ เพื่อให้สาธุชนทั่วไปได้กราบไหว้สักการะเพื่อความเป็นสิริมงคลสืบไป)

8.2 วัดมงคลนอก

ตั้งอยู่ในเขตหมู่ 6 ตำบลเหล่าเสือโก้ก ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของวัดมงคลใน โดยเยื้องห่างกันไม่ถึงครึ่งกิโลเมตร แต่ก็สะดวกและเพียงพอต่อการประกอบศาสนกิจของชาวเหล่าเสือโก้กที่เพิ่มจำนวนขึ้น ตามประวัติ (วิรัช, 2542) ระบุว่า เริ่มสร้างในปี พ.ศ. 2390 บนที่ดินที่ได้รับการบริจาคจากตระกูลวงศาธรรม ตระกูลทอง

กลมและตระกูลแสงโชติ และผู้ร่วมบริจาคท่านหนึ่งคือนายเกตุ แสงโชติก็ได้มอบวช และต่อมาก็คือหลวงพ่อกะเจ เจ้าอาวาสรูปแรก และถือว่าเป็นช่วงเริ่มต้นของวัด ซึ่งท่านรวมทั้งพระเถระและฆราวาสผู้มีจิตศรัทธาก็ได้พัฒนาสร้างความเจริญให้แก่วัด และมีเจ้าอาวาสผู้สืบทอดวัดผ่านยุคสมัยมาสองสามท่านจนปัจจุบัน โดยเฉพาะเจ้าอาวาสรูปที่ 2 คือหลวงพ่อกุญ เป็นผู้ที่มิชอบทางการศึกษาในบ้านเหล่าเสือโก้ก ท่านหนึ่ง ท่านเป็นพระผู้ทรงความรู้จากเมืองอัตปือ นครจำปาศักดิ์ มาพำนักที่วัดทุ่งศรีนวน แต่ตอนแรกท่านไม่ได้แสดงตัวว่าเป็นผู้ทรงความรู้แต่อย่างใด ทั้งที่ท่านเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านภาษา ไม่ว่าจะเป็นไทยใหญ่ ไทยน้อย ขอม พม่า ลาวและไทย รวมทั้งมีความสามารถด้านฉันทกาศพยางค์อีกด้วย ต่อมาเมื่อมีผู้สวดประมาทดูแลคน ท่าน ท่านก็เลยประกาศตนเป็นครูสอนหนังสือ มีลูกศิษย์มาศึกษาหาความรู้จากท่าน มากมาย และเป็นช่วงที่ ชาวเหล่าเสือโก้กตื่นตัวทางการศึกษามาก และลูกศิษย์ของท่านได้เจริญก้าวหน้าทางการศึกษาและอาชีพเป็นที่รู้จักหลายคน อาทิเช่น ครูอินทร์ ชันอาสา (พี่ชายอดีตผู้ว่าสุนันท์) ซึ่งเก่งและเชี่ยวชาญด้านการแต่งกลอนลำ ท่านเจ้าคุณพระเทพสุธี อดีตเจ้าอาวาสวัดอนงคาราม (วิรัช, 2542) ซึ่งลูกหลานชาวเหล่าเสือโก้กหลายคนในอดีตได้พึงใบบุญในระหว่างไปศึกษาหาความรู้ที่เมืองหลวง เป็นต้น

วัดมงคลนอกได้พัฒนาก้าวหน้าสืบมา ปัจจุบันมีเจ้าอาวาสรูปที่ 4 คือพระครู กิตติมงคล (พระมหาจวน) เป็นเจ้าอาวาส แต่เนื่องจากท่านเกิดอาพาธ สุขภาพไม่แข็งแรงจึงจำเป็นต้องมีพระภิกษุรูปอื่นรักษาการเจ้าอาวาสทำหน้าที่แทนคือท่านอาจารย์สี ซึ่งก็ได้ช่วยดูแลพัฒนาวัดมาอย่างสม่ำเสมอจนปัจจุบัน

8.3 วัดป่าสามัคคีชัย

วัดป่าสามัคคีชัยเกิดขึ้นมาจากจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและวัตรปฏิบัติของพระสายวิปัสณากรรมฐานหรือสายวัดป่า ของชาวเหล่าเสือโก้ก หลังจากมีพระอาจารย์ที่สำคัญหลายรูป อาทิเช่น พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร อาจารย์ทอง อาจารย์ดี ได้รุดงค์มาปักกลด โปรตสัตว์ตามป่าช้า บ้านเหล่าเสือโก้ก (วิรัช, 2542) ชาวนากลุ่มหนึ่งจึงได้ร่วมบริจาคที่ดิน ป่าดง ที่จับจองไว้ ถวายบริจาศสร้างเป็นสำนักสงฆ์ได้สำเร็จในปี พ.ศ. 2484 ซึ่งต่อมาได้ตั้งชื่อสำนักสงฆ์นี้เป็นวัดป่าสามัคคีชัย มีเจ้าอาวาสรูปแรกคือหลวงปู่ศรี ฐิตสนโต

(ศรี วงศ์สุวรรณ) เป็นลูกศิษย์ของพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และพระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล ซึ่งเป็นอาจารย์ทางวิปัสณากรรมฐาน เจ้าอาวาสองค์ที่สองคือพระครูสุวรรณสมาธิวัตร (คำ ฐิตธมฺโม นามเดิม คำ วงศ์สุวรรณ) และสำนักสงฆ์แห่งนี้ก็ได้รับวิสุงคามสีมาในปี 2531 และกลายเป็นวัดที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์ในนามของวัดป่าสามัคคีชัย ในปี 2532 แต่แล้วปลายปี 2532 ท่านพระครูสุวรรณสมาธิวัตรก็อาพาธและละสังขาร พระอาจารย์เสี่ยม จนทโชโต จึงได้ทำหน้าที่เจ้าอาวาสสืบต่อมาจนปัจจุบัน

ข้อสังเกตว่าด้วยเรื่องการกลายเป็นสังคมเมืองของบ้านเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี¹

मितต ทรัพย์ผุด²

บทนำ

การเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการทำความเข้าใจชีวิตปัจจุบันของผู้คนที่มีพัฒนาการทางสังคมและการเมืองมาอย่างสลับซับซ้อนจากต้นกำเนิดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเนื่องเพราะปัจจัยของความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ หากเราจำเป็นต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาหมู่บ้านหรือเมืองของเรา คงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการรู้จักตนเองเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เลย วิธีการได้มาของความรู้เกี่ยวกับตนเองอาจมีสองแนวทางที่ควรตระหนักถึง ประการแรก การศึกษาบ้านและเมืองในเวลาปัจจุบัน หรือที่เราเรียกว่าแนวทางการศึกษาเฉพาะสมัย (synchronic approach) โดยการศึกษาสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม อย่างรอบด้าน หรืออาจศึกษาด้วยการเปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง หรือความสัมพันธ์กับสังคมที่อยู่รอบข้างก็สามารถทำให้เราเห็นตนเองชัดเจนมากขึ้น ประการที่สอง การศึกษาการเปลี่ยนแปลง หรือที่เราเรียกว่าแนวทางการศึกษาพัฒนาการ (diachronic approach) โดยการเปรียบเทียบลักษณะใดลักษณะหนึ่งของสังคมนั้นในช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้เห็นพัฒนาการของสังคมนั้นๆ เช่น ศึกษาร่องรอยของหมู่บ้านที่ยังคงหลงเหลืออยู่ตั้งแต่แรกที่มีการตั้งถิ่นฐานเปรียบ

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาภาคสนามประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี ในโครงการ “ประวัติศาสตร์และประเพณีบ้านเหล่าเสือโก้ก” โดยมีอาจารย์ ดร.เมธี แก่นสาร เป็นหัวหน้าโครงการ ผู้เขียนมีโอกาสร่วมศึกษาภาคสนามกับคณะทำงานโครงการ ๒ ครั้งคือ ครั้งแรกเดือนในเมษายน ๒๕๕๔ และครั้งที่สองในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๕

²อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

เทียบกับสภาพของเมืองปัจจุบันเพื่อให้เห็นพัฒนาการการกลายเป็นสังคมเมือง

ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านเหล่าเสือโก้กแทบหาไม่ได้จากหนังสือประวัติศาสตร์อีสานเล่มสำคัญ³ ที่ใช้ศึกษากันในระดับอุดมศึกษา เป็นไปได้ที่เรื่องราวของชุมชนหนึ่งๆ อาจไม่ได้รับความสนใจจากการเขียนประวัติศาสตร์ของเมืองหรืออาณาจักรที่มีอิทธิพลมากกว่า หรืออาจจะเป็นไปได้เช่นเดียวกันที่นักประวัติศาสตร์ของไทยเรามีน้อยเกินไปจนทำให้ชุมชนใหญ่น้อยในหลายๆ พื้นที่ยังคงอยู่ในความเงิบ ดังนั้น อาจถึงเวลาที่ชุมชนจะทำหน้าที่ในการเขียนประวัติศาสตร์ของตนเองโดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรวจสอบข้อมูลกับหลักฐานประเภทต่างๆ และการอธิบายเนื้อหาสาระที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลนั้นๆ

ในกรณีของการศึกษาประวัติศาสตร์บ้านเหล่าเสือโก้ก ซึ่งเป็นชุมชนที่ขาดแคลนหลักฐานประเภทลายลักษณ์ ดังนั้น เราสามารถสืบสร้าง (reconstruct) ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านเหล่าเสือโก้กจากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น⁴ (local history) ด้วยวิธีของประวัติศาสตร์บอกเล่า⁵ (oral history) ซึ่งนับเป็นหนทางหนึ่งที่

.....
³ผู้อ่านสามารถค้นคว้าประวัติศาสตร์อีสานเพิ่มเติมได้จากหนังสือสำคัญๆ ดังนี้: เดิม วิภาคย์พจนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสานเล่ม ๑ และเล่ม ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ:สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕.; ธวัช ปุณโณทก. พื้นเวียง: การศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๖.; ศรีศักร วัลลิโภดม. แอ่งอารยธรรมอีสาน: แผลหลักฐานโบราณคดีพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๓๓.; บำเพ็ญ ณ อุบล. เล่าเรื่อง... เมืองอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๔๕.; ธิดา สาระยา. เมืองอุบล: ธานีแห่งราชะ ศรีสง่าแห่งไพรพดุษ. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๓๖.; อุบลราชธานี ๒๐๐ ปี. อุบลราชธานี: คณะกรรมการจัดทำหนังสืออุบลราชธานี ๒๐๐ ปี, ๒๕๓๕.; มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน เล่ม ๑-๑๕. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๔๒.; สุวิทย์ ธีรศาศวัต. ประวัติศาสตร์ลาว ค.ศ. ๑๗๗๔-๑๙๗๕. ขอนแก่น: ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑.

⁴ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หมายถึง การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนหนึ่ง หรือสังคมหนึ่ง หรือภูมิภาคหนึ่ง โดยอาศัยขอบเขตทางภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ โดยเน้นพัฒนาการทางการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่นั้นๆ งานประวัติศาสตร์ท้องถิ่นส่วนใหญ่ดำเนินการโดยนักประวัติศาสตร์สมัครเล่น นักวิชาการอิสระ หรือนักจดหมายเหตุที่เก็บรักษาเอกสารเก่าของชุมชนนั้นๆ ทำรายการ และนำออกมาให้บริการค้นคว้า

จะช่วยให้เราสามารถสืบค้นประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านเหล่าเสือโก้กตั้งแต่การเริ่มตั้งถิ่นฐานจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว เรายังสามารถใช้หลักฐานประเภทวัฒนธรรมวัตถุ (material culture) เช่น โบราณวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เครื่องตกแต่งบ้านเรือน เป็นต้น ประกอบการศึกษาชุมชนในมิติที่ข้อมูลการสัมภาษณ์ไม่สามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจนได้

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์บ้านเหล่าเสือโก้กในเบื้องต้นซึ่งปรากฏในหนังสือนี้^๖ ทำให้ผู้เขียนได้ตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อเป็นการศึกษาในเชิงลึกในหลายประเด็น กลุ่มคนผู้ตั้งถิ่นฐานในแถบบ้านเหล่าเสือโก้กเป็นใคร การเคลื่อนย้ายประชากรหลายระลอกมีผลต่อการกลายเป็นเมืองของบ้านเหล่าเสือโก้กอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนช่วยให้บ้านเหล่าเสือโก้กได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นเมืองที่เข้มแข็งในปัจจุบัน ประเด็นปัญหา(problematic)ของบทความนี้คือ เพราะเหตุใดบ้านเหล่าเสือโก้กจึงกลายเป็นสังคมเมืองที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน บทความนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็นสองส่วนคือ ประเด็นแรก ลักษณะของเมืองเหล่าเสือโก้กในปัจจุบัน และประเด็นที่สอง ปัจจัยที่มีผลต่อการกลายเป็นสังคมเมืองของบ้านเหล่าเสือโก้ก

๑. สังคมเมืองเหล่าเสือโก้กในปัจจุบัน

เดิมบ้านเหล่าเสือโก้กเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอเมืองอุบลราชธานี ได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอเหล่าเสือโก้กเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2537^๗ และหลังจาก

^๖ประวัติศาสตร์บอกเล่า หมายถึง การเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของบุคคล ครอบครัว เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ชนบทประเพณี หรือชีวิตประจำวันของผู้คนยุคสมัยต่างๆ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์และบันทึกเสียงผู้ที่อยู่ร่วมเหตุการณ์ แล้วนำบทสัมภาษณ์มาถอดความเป็นลายลักษณ์อักษร

^๗เมธี แกนสาร. “ประวัติศาสตร์บอกเล่า เหล่าเสือโก้ก”, โครงการรวบรวมประวัติ-ประเพณีบ้านเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ, ๒๕๕๕ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

^๗ตามประกาศกฎกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2537

นั้น 13 ปี ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเหล่าเสือโก้กเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2550⁸ เป็นต้นมา อำเภอเหล่าเสือโก้กประกอบด้วย 4 ตำบลคือ ตำบลเหล่าเสือโก้กจำนวน 12 หมู่บ้าน ตำบลโพธิ์เมืองจำนวน 17 หมู่บ้าน ตำบลแพ่งใหญ่จำนวน 13 หมู่บ้าน และตำบลหนองบกจำนวน 13 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 55 หมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2552 มีประชากรจำนวน 26,426 คน⁹

อาณาเขตของอำเภอเหล่าเสือโก้กติดกับอำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ และอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานีทางด้านเหนือ อำเภอดอนมดแดงทางด้านตะวันออก อำเภอเมืองอุบลราชธานีทางด้านทิศใต้ อำเภอม่วงสามสิบทางด้านทิศตะวันตก

ในหัวข้อนี้จะศึกษาสังคมเมืองเหล่าเสือโก้กในประเด็นที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประชากร การปกครองของเมืองเหล่าเสือโก้ก

แผนที่ 1 แสดงที่ตั้งของอำเภอเมืองเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี

⁸ตามพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550

⁹ข้อมูลจาก <http://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอเหล่าเสือโก้ก> ค้นคว้าวันที่ 30 สิงหาคม 2555

๑.๑ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถเจริญเติบโตขึ้นได้คือสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีพของผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานกลุ่มแรกๆ นอกจากนี้เส้นทางคมนาคมที่สะดวกง่ายดายก็เป็นปัจจัยสำคัญที่เกิดการเคลื่อนย้าย การเพิ่มและลดของประชากรและสินค้า และประการสุดท้ายระยะทางใกล้ไกลศูนย์กลางอำนาจการเมืองและเศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเช่นกัน ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์ การคมนาคม และความสัมพันธ์ระหว่างเมืองรอบข้าง

๑.๑.๑ สภาพภูมิศาสตร์ของเมืองเหล่าเสือโก้ก: แหล่งน้ำและที่ราบ

การตั้งบ้านเรือนใกล้แหล่งน้ำนับเป็นวัฒนธรรมของชุมชนส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้เนื่องจากการตั้งหลักแหล่งที่มั่นคงของกลุ่มบุกเบิกย่อมพิจารณาความจำเป็นในการผลิตอาหารที่เพียงพอต่อการเลี้ยงผู้คนของเมืองที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น แหล่งน้ำจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริโภคและการเพาะปลูกข้าว ทำเลือกสวนไร่นา เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแผนที่ทางกายภาพของจังหวัดอุบลราชธานีจะพบว่าเมืองเหล่าเสือโก้ก ตั้งอยู่บริเวณที่ราบที่ล้อมรอบไปด้วยลำน้ำสาขาย่อยที่ไหลลงแม่น้ำมูลทางด้านใต้ และมีหนองน้ำใหญ่อย่างสักกระโพหลุ่มทางทิศตะวันตก ถ้าหากเปรียบเทียบกับความสูงต่ำของพื้นที่จะพบว่าเมืองเหล่าเสือโก้กตั้งอยู่บนที่ราบที่สูงกว่าเมืองตระการพิพลทางด้านเหนือ และอาจจะอยู่ในระดับเดียวกันกับเมืองดอนมดแดงทางทิศตะวันออก ลักษณะเช่นนี้ทำให้ช่วงหน้าน้ำหลากเมืองเหล่าเสือโก้กจะมีน้ำท่วมแต่น้ำจะลดลงอย่างรวดเร็ว พอถึงหน้าแล้งระดับน้ำในแม่น้ำลำธารสาขาย่อยๆ จะลดลงต่ำเป็นอุปสรรคต่อการเพาะปลูกนอกฤดูกาล ในขณะที่เมืองดอนมดแดงซึ่งตั้งอยู่บนที่ดอนเหมือนกันอาจจะอยู่ในสถานะที่ได้เปรียบมากกว่าเพราะอยู่ใกล้ลำน้ำสาขาของแม่น้ำมูลมากกว่าเมืองเหล่าเสือโก้ก

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรเมืองใกล้เคียงเหล่าเสือโก้กจากข้อมูลปี พ.ศ. 2552

ที่	ชื่ออำเภอ	จำนวน ประชากร (คน)	พื้นที่ (ตาราง กิโลเมตร)	ความหนาแน่น ของประชากร (คนต่อตาราง กิโลเมตร)
1	เหล่าเสือโก้ก	26,426	284.0	93.04
2	ดอนมดแดง	26,524	234.0	113.35
4	พนา	27,997	235.0	119.13
6	ตาลชุม	37,670	302.2	104.8
5	ม่วงสามสิบ	83,426	917.5	90.92
3	ตระการพืชผล	121,193	1,465	82.72
7	วารินชำราบ	160,630	619.0	259.49
8	เมือง อุบลราชธานี	216,683	406.4	533.17

๑.๑.๒ เส้นทางคมนาคมกับความสัมพันธ์กับเมืองใกล้เคียง

นอกจากสภาพภูมิประเทศแล้ว การตัดถนนเชื่อมโยงกับเขตชุมชนต่างๆก็ส่งผลต่อความเจริญเติบโตของเมืองต่างๆด้วย ถนนหลวงหมายเลข 2050 จากเมืองอุบลราชธานีตัดผ่านตำบลไร่น้อย และผ่าเข้ากลางเมืองเหล่าเสือโก้กเชื่อมกับเมืองตระการพืชผล หากพิจารณาประโยชน์ของเส้นทางคมนาคมที่สะดวก เมืองเหล่าเสือโก้กสามารถติดต่อกับศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของจังหวัดอุบลราชธานีได้โดยง่าย เปิดโอกาสให้ประชากรเมืองเหล่าเสือโก้กได้แบ่งปันทรัพยากรประเภทต่างๆของเมืองอุบลราชธานีได้อย่างสะดวก อย่างไรก็ตาม ความใกล้ชิดกับเมืองอุบลราชธานีอาจจะทำให้เมืองเหล่าเสือโก้กสามารถขยายขยายกลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ได้อย่างจำกัด และเมืองเหล่าเสือโก้กจะกลายเป็น

เมืองเกษตรกรรมที่ผลิตอาหารเลี้ยงเมืองใหญ่ที่ชนาบข้างทั้งทางทิศใต้และทิศเหนือ หากพิจารณาความหนาแน่นของประชากรในเมืองที่อยู่รอบๆ เมืองเหล่าเสือโก้ก ตามตารางที่ 1 ข้างบนนี้ จะพบว่าเมืองเหล่าเสือโก้กยังสามารถขยายความเจริญเติบโตอีกมาก เพราะยังถือเป็นเมืองใหม่ที่มีประชากรไม่หนาแน่นมากนัก

เราอาจสรุปได้ว่า การที่เมืองเหล่าเสือโก้กเป็นเมืองขนาดเล็กและยังคงมีประชากรจำนวนเบาบางเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองต่างๆ ที่รายล้อม เหตุผลสำคัญ อาจจะมาจกสภาพภูมิประเทศที่ตั้งอยู่ใจกลางของที่ราบเนินซึ่งมีระดับโดยเฉลี่ยสูงกว่าหลายเมืองบริเวณรอบๆ ซึ่งทำให้เกิดภาวะขาดน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคในหลายหมู่บ้านในบางช่วงฤดูกาล อีกประการหนึ่ง ความสะดวกของเส้นทางคมนาคม และการขนส่งทำให้ประชากรเมืองเหล่าเสือโก้กเคลื่อนย้ายเข้าสู่เมืองใหญ่ได้โดยง่าย เช่น เมืองอุบลราชธานี เมืองตระการพิชผล เมืองม่วงสามสิบ เป็นต้น

๑.๒ ประชากร อาชีพ และกิจกรรมทางสังคม

ด้วยความที่เมืองเหล่าเสือโก้กเป็นเมืองที่มีประชากรค่อนข้างเบาบางอาศัยกระจายอยู่ใน 4 ตำบล โดยมีตำบลเหล่าเสือโก้กเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่สุด นี่อาจเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้คนรู้จักมักคุ้นกัน มีความผูกพันทางเครือญาติเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ผู้คนส่วนมากเคยได้ร่วมประสบการณ์วัยเด็กด้วยกัน ดังนั้นการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางสังคมจึงเกิดขึ้นได้ง่ายและเป็นไปอย่างใกล้ชิด ยิ่งกว่านั้น ระดับการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมายังมีสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องบ้านต่านานเมืองของท้องถิ่นก็ยังเป็นที่จดจำและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นไม่ขาดสาย

๑.๒.๑ กลุ่มชาติพันธุ์

จากเกณฑ์ทางด้านภาษาและวัฒนธรรม เราสามารถจัดให้ผู้คนเมืองเหล่าเสือโก้กอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมล้านช้างแบบอุบลราชธานี มากกว่าจะเป็นกลุ่มคนที่มืพื้นฐานทางวัฒนธรรมของเชื้อชาติมอญเขมรสายกะตุ (Katuic branch) ที่เคยมีอิทธิพลเหนือดินแดนแถบนี้ก่อนการอพยพเข้ามาของกลุ่มวัฒนธรรมล้านช้าง

จากเมืองหลวงพระบาง เมืองเวียงจันทน์ และเมืองจำปาศักดิ์ในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา

ร่องรอยของภาษาที่ยังคงหลงเหลือมาแต่อดีตจากการตั้งชื่อทางภูมิศาสตร์ ชื่อบ้าน ชื่อพืชพรรณ เป็นต้น ทำให้มั่นใจได้ว่ากลุ่มคนรุ่นบุกเบิกของบ้านเหล่าเสือโก้กเข้ามาตั้งรกรากอย่างรวดเร็วที่สุดก็สมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีนโยบายปฏิรูปการปกครอง การเก็บภาษี การขยายชุมชนด้วยการเปิดพื้นที่ป่า การสนับสนุนการขยายพื้นที่เพาะปลูก ผู้นำการตั้งหมู่บ้านใหม่จะได้รับการยกเว้นการเสียภาษี นอกจากนี้ ภูมิภาคลุ่มน้ำโขงสมัยรัชกาลที่ได้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรเป็นจำนวนมากเพราะสาเหตุจากการอำนาจการเมืองอาณานิคมของฝรั่งเศส

๑.๒.๒ อาชีพ

ประชาชนเมืองเหล่าเสือโก้กมีอาชีพหลักทางการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวและการปลูกพืชผักเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและการส่งออกเลี้ยงเมืองใหญ่บริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมพื้นบ้านที่สำคัญ เช่น การทอผ้าและการตัดเย็บทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม

๑.๒.๓ กิจกรรมทางสังคม

กิจกรรมทางสังคมของเมืองเหล่าเสือโก้กมีค่อนข้างหลากหลาย กิจกรรมหลักคือการร่วมทำบุญประเพณีสิบสองเดือนกับวัดประจำเมืองโดยเฉพาะบุญสงกรานต์เดือน 5 และบุญผะเหวดเดือน 6 และในช่วงวันพระผู้คนยังคงเข้าวัดทำบุญ

การที่ตำบลต่างๆของเมืองเหล่าเสือโก้กมีวัดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางวัฒนธรรมนี้ได้ทำให้ผู้คนในสังคมนี้มีความแน่นแฟ้นกลมเกลียว สามารถผลักดันโครงการพัฒนาที่สำคัญๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กิจกรรมการปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ การดับไฟไหม้ป่าชุมชน กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มอิสระต่างๆ ที่ริเริ่มโครงการพัฒนาเยาวชน โครงการสืบสานตำนานบ้านเหล่าเสือโก้ก โครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและความเป็นเอกภาพทางกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมได้ส่งเสริมให้สังคมเมืองเหล่าเสือโก้กมีเอกลักษณ์ของตนเอง และอาจมีความแตกต่างจากสังคมเมืองต่างๆของจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งที่อยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมล้านช้างเหมือนกัน เราสามารถสังเกตได้ใน 2 ประเด็น กล่าวคือ ประการแรก เมืองเหล่าเสือโก้กเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีปริมาณประชากรจำนวนพอเหมาะแก่การสร้าง ความเข้มแข็งให้กับสังคม โดยเฉพาะหลายๆโครงการที่ดำเนินการในเมืองเหล่าเสือโก้กจะได้รับสนับสนุนจากประชาชนชาวเมือง ประการที่สอง ผู้คนชาวเมืองเล็งเห็นคุณค่าของรากเหง้าทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ มีโครงการศึกษา รวบรวม และเผยแพร่ ในเวลาเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับศาสนาในฐานะจุดศูนย์รวมจิตวิญญาณของเมืองและการศึกษาในฐานะเครื่องมือสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพและเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการปรับรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับสังคมเมืองเหล่าเสือโก้กต่อไป

ในหัวข้อถัดไป เราจะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกลายเป็นสังคมเมืองของบ้านเหล่าเสือโก้ก

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการกลายเป็นสังคมเมืองของบ้านเหล่าเสือโก้ก

ถึงแม้ว่า หลักฐานลายลักษณ์ที่จดบันทึกพัฒนาการของบ้านเหล่าเสือโก้กจะมีจำนวนจำกัด เอกสารที่หลงเหลือมาจนถึงปัจจุบันได้แก่หนังสือที่ระลึกงานฉาบนิคมบุคคลสำคัญของบ้านเหล่าเสือโก้ก หนังสือที่ระลึกที่จัดพิมพ์ในโอกาสเลื่อนยศสมณะศักดิ์ของพระเถระ เป็นต้น แต่หลักฐานที่มาจากความทรงจำของประชาชนก็เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพัฒนาการของสังคมเมืองบ้านเหล่าเสือโก้ก ในหัวข้อนี้จะศึกษาประเด็นสำคัญที่ส่งผลทำให้เกิดสังคมเมืองบ้านเหล่าเสือโก้กขึ้น ได้แก่ ภูมิประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน การเคลื่อนย้ายของประชากร การสร้างความเข้มแข็งให้วัดและประเพณี และนโยบายการพัฒนาจังหวัด

๒.๑ ภูมิประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน

จากความทรงจำของผู้สูงอายุของบ้านเหล่าเสือโก้กได้ยืนยันว่าแต่เดิมชุมชนต้นทางของบ้านเหล่าเสือโก้กตั้งอยู่ที่บ้านถ่อนในปัจจุบัน สาเหตุของการย้ายถิ่นฐานเป็นเรื่องของภัยน้ำท่วม ทำให้จำเป็นต้องย้ายที่ตั้งหมู่บ้านขึ้นที่เนินซึ่งเป็นป่ากร้างและมีสัตว์ป่าชุกชุม

เมื่อคำนวณจากอายุของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เราอาจสันนิษฐานได้ว่าชาวบ้านเหล่าเสือโก้กได้เริ่มเบิกป่าถ้างพงในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ตามนโยบายการขยายพื้นที่การเพาะปลูกเพื่อการค้า และการเก็บภาษีประชาชนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นประชาชนจึงมีสิทธิจับจองที่ดินผืนใหม่ตามความสามารถในการบุกเบิกพื้นที่ป่า แต่การตั้งถิ่นฐานช่วงแรกประสบปัญหาน้ำท่วมจึงจำเป็นต้องหาพื้นที่สูงเพื่อเป็นที่ตั้งบ้านเรือนและใช้พื้นที่ราบลุ่มในการทำนา

๒.๒ การเคลื่อนย้ายของประชากร

เนื่องจากบ้านเหล่าเสือโก้กตั้งอยู่เกือบใจกลางวงล้อมของเมืองเก่าหลายเมืองที่อยู่รายรอบ อาทิ เมืองอุบลราชธานี เมืองดอนมดแดง เมืองตระการพิชผล เป็นต้น ดังนั้น การเคลื่อนย้ายประชากร และการเดินทางผ่านไปมาจึงเกิดขึ้นเป็นปกติ ต่อเมื่อได้ตั้งบ้านเหล่าเสือโก้กแล้วจึงได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการขยายชุมชนให้กว้างใหญ่มากขึ้น

บริบททางการเมืองอาณานิคมของเวียดนามและลาวได้มีส่วนผลักดันให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นครั้งใหญ่อีกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากคำบอกเล่าจึงสามารถยืนยันการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของผู้คนจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงรวมไปถึงจากเวียดนามได้อย่างถูกต้อง

อาจมีข้อสังเกตว่า การอพยพย้ายถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐานของผู้คนในบ้านเหล่าเสือโก้กนั้นเป็นไปโดยปกติหลายระลอกด้วยกัน ตั้งแต่ช่วงต้นรัชกาลที่ 5 จากนโยบายการจับจองที่ดินใหม่ การอพยพจากภัยการเมืองอาณานิคมฝรั่งเศส รวมไปถึงการสงครามในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีทั้งสงครามอินโดจีน สงครามเวียดนาม สงครามลาวคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

๒.๓ วัดและประเพณี: การยึดเหนี่ยวความหลากหลายของกลุ่มคน

ในช่วงรัชกาลที่ 5 ได้มีการปรับปรุงระบบเทศบาลและการบริหารราชการแผ่นดินแบบรวมศูนย์อำนาจ เมืองอุบลราชธานีกลายเป็นศูนย์กลางอำนาจของมณฑล ดังนั้นบ้านเหล่าเสือโก้กเองย่อมได้รับอิทธิพลของอุบลราชธานีในเรื่องการศาสนาและการศึกษา

วัดมงคลในถือเป็นศูนย์กลางบ้านเหล่าเสือโก้ก การสืบสอบอายุของวัดทำให้เราสามารถกำหนดอายุการตั้งถิ่นฐานของชุมชนบ้านเหล่าเสือโก้กได้เช่นเดียวกัน แต่สิ่งที่สำคัญมากกว่าการกำหนดอายุชุมชนคือการใช้ศาสนาพุทธเป็นเครื่องมือสร้างความเป็นเอกภาพทางวัฒนธรรมระหว่างผู้คนทั้งหลายของหมู่บ้าน ระหว่างหมู่บ้านหรือแม้กระทั่งระหว่างบ้านเหล่าเสือโก้กกับเมืองอุบลราชธานีซึ่งเป็นศูนย์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

นอกจากนี้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 เมืองอุบลราชธานีทำให้เยาวชนบ้านเหล่าเสือโก้กได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นสูงและการศึกษาวิชาชีพในเมือง หลายครอบครัวมีบ้านหรืออาศัยญาติที่พำนักอาศัยในเมืองอุบลราชธานีเพื่อศึกษาระดับสูง

๒.๔ นโยบายพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี

อาจตั้งข้อสังเกตว่า การเจริญเติบโตของเมืองเหล่าเสือโก้กอาจจะได้รับผลกระทบมาจากนโยบายของรัฐบาลกลางที่กรุงเทพฯ ไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะนโยบายของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา การเข้ามาตั้งฐานทัพของทหารอเมริกันในเมืองอุบลราชธานี นโยบายอีสานเขียวของรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ทั้งหมดนี้ยังขาดการศึกษาอย่างลุ่มลึกจริงจัง เพียงเป็นข้อสันนิษฐานว่านโยบายพัฒนาเหล่านี้นำมาซึ่งการตัดสินใจใหม่ที่มีคุณภาพดีทำให้การสัญจรทางบกเป็นไปได้โดยง่าย การติดต่อระหว่างเมืองเป็นไปได้โดยสะดวก การสร้างโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพดีประจำเมือง การขยายพื้นที่การเกษตรด้วยนโยบายการเงิน ทั้งหมดนี้มีส่วนช่วยทำให้เมืองเหล่าเสือโก้กขยายตัวอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่ภาวะตึงเครียดทางการเมืองและความขัดแย้งในอุดมการณ์การเมือง

ระหว่างกลุ่มเคลื่อนไหวคอมมิวนิสต์และรัฐบาลกลางในช่วงปลายทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา

บทสรุป

การกลายเป็นเมืองของบ้านเหล่าเสือโก้กมีความชัดเจนมากขึ้นนับตั้งแต่ราชสำนักอยุธยาได้สูญเสียความเป็นศูนย์กลางอำนาจในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงบริเวณที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยาในพุทธศักราช ๒๓๑๐ เหตุการณ์หลังจากนี้ได้ทำให้เกิดเมืองและชุมชนมากมายทั่วบริเวณที่เคยอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของราชสำนักอยุธยา และในปีเดียวกันการสถาปนาศูนย์กลางอำนาจใหม่ของราชสำนักกรุงธนบุรีได้ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรอย่างมากในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง บ้านเหล่าเสือโก้กที่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของอุบลราชธานี ศรีวนาลัยก็ได้รับผลกระทบของการเมืองและการสงครามของภูมิภาคจวบจนถึงปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๓ โดยเฉพาะอย่างสงครามระหว่างราชสำนักเวียงจันทน์กับราชสำนักกรุงเทพช่วง พ.ศ. ๒๓๖๘-๒๓๗๐ การเปลี่ยนแปลงของการเมืองในคาบสมุทรอินโดจีนภาคตะวันออกซึ่งตรงกับช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕ ของไทยได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ การขยายอิทธิพลการเมืองอาณานิคมของฝรั่งเศสเหนือกัมพูชา เวียดนาม และลาวได้ทำให้ผู้คนเคลื่อนย้ายอพยพเข้าสู่ดินแดนไทยในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก การตั้งถิ่นฐานของผู้คนบ้านเหล่าเสือโก้กที่เกิดขึ้นหลายระลอกนี้เองที่ทำให้ปัจจุบันบ้านเหล่าเสือโก้กมีครอบครัวหลากหลายตระกูลจากเดิม ๔ ครอบครัวรุ่นบุกเบิก

อีกประการหนึ่ง พระพุทธศาสนามีบทบาทต่อการสร้างความเป็นเอกภาพทางวัฒนธรรมของผู้คนที่เริ่มมีหลากหลายกลุ่มมากขึ้น วัฒนธรรมประเพณีแบบพุทธได้กลายเป็นแกนกลางของกิจกรรมของชุมชนและทำให้ผู้คนรุ่นอายุต่างๆ มีบรรทัดฐานร่วมกัน รวมไปถึงการสืบสานวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ นอกจากนี้ นโยบายรัฐบาลต่อการพัฒนาชนบทตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมาได้ส่งผลให้การคมนาคมระหว่างเมืองอุบลราชธานีและเมืองบิรवारมีความใกล้ชิดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาของผู้คนบ้านเหล่าเสือโก้กก็ได้รับอิทธิพลของการเจริญเติบโตทางการศึกษา

ของเมืองอุบลราชธานีทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ถึงแม้ว่า วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มเมืองรอบๆเมืองเหล่าเสือโก้กจะเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่อำนวยประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมและที่ตั้งของเมืองเหล่าเสือโก้กที่อยู่กึ่งกลางเมืองใหญ่จึงทำให้ชุมชนเมืองเหล่าเสือโก้กยังสามารถรักษาภาพลักษณ์ความเป็นปึกแผ่น กิจกรรมสังคมอย่างเข้มแข็ง

ตัวอย่างบันทึกการสัมภาษณ์บางตอนระหว่างการสืบประวัติบ้านเหล่า

1. ร່องรอยของลูกหลานพ่อเผ่าจางวาง จากการสัมภาษณ์ พ่อขุนอายุ แปดสิบเศษ เมื่อประมาณ 15 น. 12 เมษายน 2555

พ่อขุน “ถามแม่ใหญ่ลือก็สิจัก ปู่เจ้านี่ สื่อกว่าจ้งใต้ สื่อกว่าจางวางเลาว่า”

ผู้สัมภาษณ์ “อ้อแม่ใหญ่ลือ....”

พ่อขุน “แม่ใหญ่ลือ แม่พี่เซตต์นี่แหละ”

ผู้สัมภาษณ์ “แม่ใหญ่ลือ ..แม่...”

พ่อขุน “เออ...เลาสิจักดี ของสื่อบุเลา”

ผู้สัมภาษณ์ “แม่ใหญ่ลือ ..นี่เป็น...”

พ่อขุน “...เป็นลูกพ่อใหญ่คุณ.... พ่อใหญ่คุณเป็นลูกชายหล้าของพ่อใหญ่จางวาง”

2. ร່องรอยขุนยี่ จากการสัมภาษณ์แม่ตาอายุ 80 เศษ เมื่อ 27 กันยายน 2554

แม่ตา “อ้ายเฮียงนี้เป็นอ้ายตาฮวย...เลาไปอยู่ทางอุดรพูนละ.... พวกนี้ไปทะเลไปพอกัน”

ผู้สัมภาษณ์ “อืมมม...อ้ายอ้ายเฮียงเผิ่นสื้อหยัง”

แม่ตา “บ่อฮู้ ...เลาบ่ออยู่บ้านได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์ “ชื่อสวัสดิ์”

แม่ตา “บ้อ?”

ผู้สัมภาษณ์ “อันนี้...อ้ายชวนบอก...เออแม่ตาเหียนขุนยี่นเลาอยู่หม่องใต้แต่กี้”

แม่ตา “..พูนแล้ว..ปอนสุขศาลา”

3. ร่องรอยขุนยี่น จากการสัมภาษณ์พ่อตาอายุ 90 เศษ เมื่อ 14 เมษายน 2555

ผู้สัมภาษณ์ “อันนี้พ่อตาน้อ....เฒ่าพ่อว่าเกิดทันสมัยขุนยี่นอยู่น้อ”

พ่อตา “ทันอยู่”

ผู้สัมภาษณ์ “เฒ่าพ่อเกิดมาเผิ่นเป็นกำนันแล้วบ้อ...ตอนนั้น”

พ่อตา “เป็นแล้ว”

ผู้สัมภาษณ์ “เป็นแล้ว! เผิ่นสืออายุประมาณถ่อไต่หนอ จักสามสิบ-สี่สิบบ่ หรือถ่อไต่หนอ?”

พ่อตา “ฮ่วยแก่แล้วเด้อ”

ผู้สัมภาษณ์ “แก่แล้วบ่ครับ”

พ่อตา “แก่แล้ว หลิ่นสามสิบสี่สิบพูนหละ...เลาจนเป็นครอบครัว”

ผู้สัมภาษณ์ “อ้อเลามีครอบครัวแล้ว”

พ่อตา “เลาเอากกไม้มาปลูก...เลาหาต่อไม้...ก่นไม้ เลาปลูกกกโฮมาสายหนึ่งแล้ว.....”

รูปภาพประกอบ

ภาพการรวมกลุ่มเยาวชนก่อนกิจกรรมเสริมความรู้ความคิด

นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
และรุ่นพี่ที่เคยร่วมกิจกรรมร่วมเป็นพี่เลี้ยงให้น้องๆ

อุโบสถวัดมงคลใน

พระพุทธมงคลตากยมนี

พระพุทธเมตตาโมติคริมงคล

อุโบสถ และ ศาลาการเปรียญวัดมงคลใน

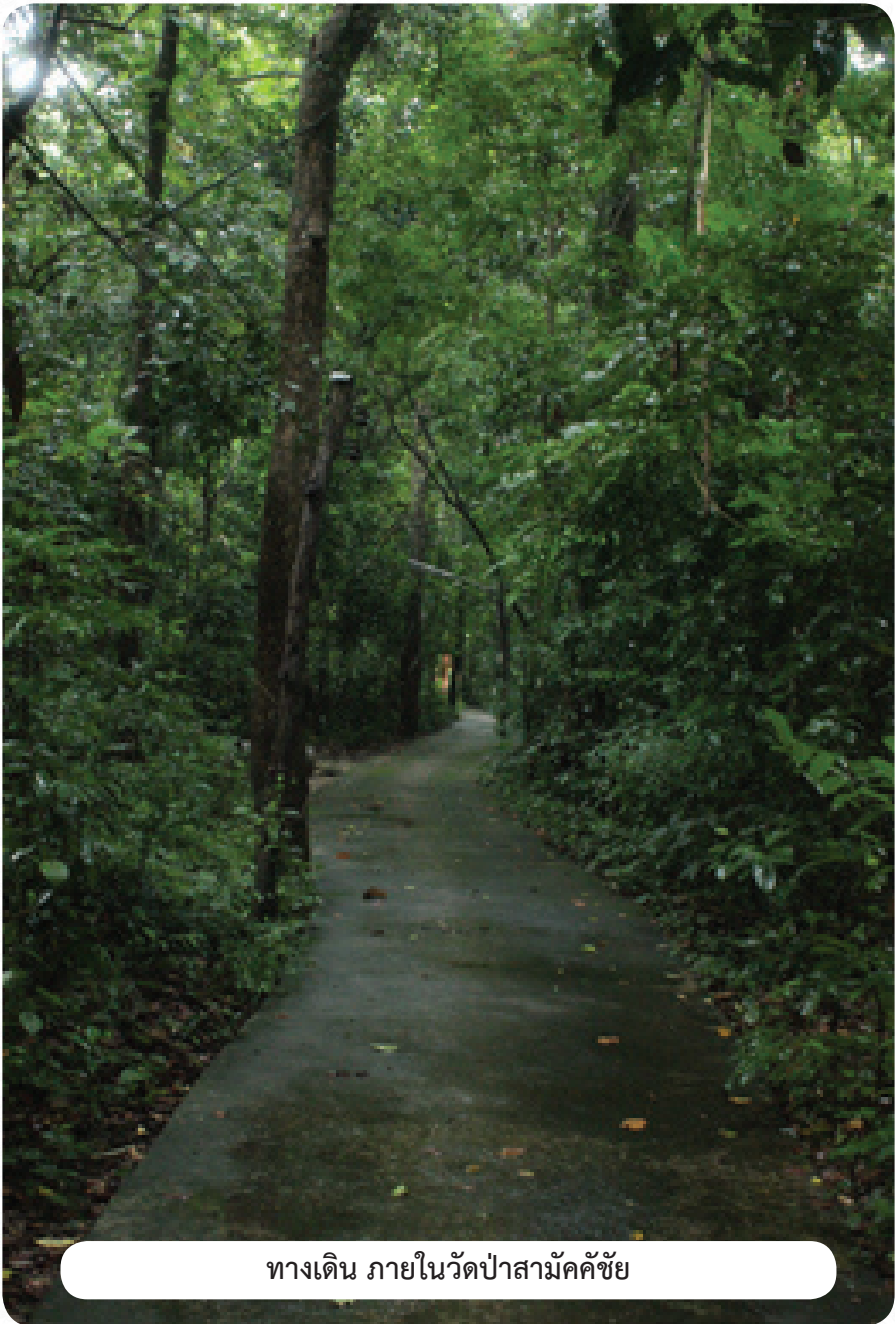
อุโบสถวัดป่าสามัคคีชัย

อุโบสถวัดมงคลนอก

ศาลาประกอบกิจกรรมทางศาสนา วัดป่าสามัคคีชัย

ทางเดิน ภายในวัดป่าสามัคคีชัย

ศาลเจ้าปู่ (ศาลปู่ตา) ชุนยั้งพยั้งภูมิ

พิพิธภัณฑ (ก้อนคำ) บ้านเหล่าเสือโก้ก

ศูนย์ให้ความรู้และสาธิตด้านการเกษตร

มณฑปที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเมตไตรศรีมงคล
ขณะกำลังก่อสร้างตกแต่ง

ส่วนหนึ่งของผู้ที่มาร่วมพิธีนำดินที่ผสมรวมกันแล้วมาบรรจุลงในฐานมณฑป

ครั้งหนึ่งในชีวิตของหลายคนที่ได้ร่วมคิดร่วมสร้างร่วมปั้นพระเจ้า

บุญประเพณีในชุมชนเหล่าเสือโก้ก

คำชี้แจงเบื้องต้น

จุดประสงค์หลักของการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานบุญประเพณีในชุมชนบ้านเหล่าเสือโก้กครั้งนี้ ต้องการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากสมาชิกในชุมชนเป็นหลัก ไม่ได้มุ่งจะศึกษารายละเอียดขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่มีอยู่เพราะมีผู้ศึกษาและเรียบเรียงไว้พอสมควรแล้ว ข้อมูลในหนังสือนี้จึงไม่ได้มุ่งให้เป็นหลักฐานอ้างอิงหรือเป็นแบบอย่างหรือแนวปฏิบัติในด้านวัฒนธรรม แต่ต้องการรวบรวมและสะท้อนว่าคนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งมีความคิดความทรงจำเช่นไรต่องานบุญประเพณีในหมู่บ้านของตน กวาร์้อยละเก้าสิบของข้อมูลเกี่ยวกับงานบุญประเพณีที่บ้านทีกไว้ในหนังสือนี้ จึงเป็นข้อมูลที่ได้มาจากสมาชิกในชุมชนเหล่าเสือโก้กทั้งสิ้น อาจมีการเปรียบเทียบตรวจสอบกับตำราอื่นที่มีผู้เขียนไว้บ้างก็เพียงบางส่วนเพื่อการขยายความเพื่อความเข้าใจของผู้เขียนหลังจากได้ข้อมูลมาจากคนในชุมชน คำว่าบุญประเพณีในชุมชนเหล่าเสือโก้กในที่นี้ จึงหมายถึงบุญประเพณีในชุมชน ที่สมาชิกในชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์จดจำได้ นั่นหมายความว่าอาจยังมีบุญประเพณีบางอย่างที่มีรูปแบบหรือแนวปฏิบัติที่แตกต่างออกไปในท้องที่อื่นหรือแม้แต่ในบ้านเหล่าเสือโก้กยุคหรือรุ่นก่อนหรือหลังจากนี้ บันทึกนี้จึงเปรียบเสมือนภาพสะท้อนให้คนในยุคเดียวกันได้รับทราบในสิ่งที่คนส่วนหนึ่งเห็นและปฏิบัติอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ส่วนวันข้างหน้าจะเป็นเช่นไร แนวปฏิบัติใด บุญประเพณีใดจะคงอยู่หรือถูกสืบทอด อยู่ที่สมาชิกในแต่ละสังคมหรือชุมชนจะเป็นผู้เลือกและตัดสินใจ

วิธีการเก็บข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานบุญประเพณีครั้งนี้เน้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์สอบถามจากคนในชุมชนเป็นหลักแต่เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เช่นการบอกกล่าวผ่านการเขียนมาประกอบกันด้วย ดังนั้นหลังการประชาสัมพันธ์ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสำรวจรวบรวมข้อมูลประเพณีงานบุญในชุมชนครั้งนี้แล้ว ในที่ประชุมรวมเช่นในโอกาสวันทำบุญวันสำคัญเช่นวันวิสาขบูชา หรือวันพระจึงมี

การพูดคุยเกริ่นถามรวมๆและประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ร่วมให้ข้อมูลเพิ่มเติมโดยการเขียนเรียงความส่งตามความสมัครใจ ถึงประเพณี งานบุญที่ชื่นชอบและที่เห็นควรอนุรักษ์ไว้ ปรากฏว่าชาวบ้านได้ให้ความคิดเห็นและตอบคำถามโดยรวมๆว่าบุญประเพณีที่ชื่นชอบ ที่นึกได้คืออะไร แต่ก็ไม่มีผู้ใดเสนอเรียงความเข้ามา ซึ่งผู้รวบรวมข้อมูลประเมินว่า ชาวบ้านในชุมชนยังไม่คุ้นเคยกับการมีส่วนร่วมและการให้ข้อมูลรายละเอียดโดยการเขียนอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการออกสำรวจสัมภาษณ์ถึงบ้าน ทุกคนก็ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ โดยมีข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับงานบุญประเพณีในชุมชนเหล่าเสือโก้กดังนี้

ข้อมูลคำตอบที่ได้จากการพูดคุยในที่ประชุมรวมเมื่อถามว่า งานบุญประเพณีหลักๆของหมู่บ้าน ที่ประทับใจคืออะไร ปรากฏว่าส่วนใหญ่จะตอบว่าบุญพะเหวด (บุญพระเวสสันดร ซึ่งมีการเทศน์มหาชาติ) และบุญมหาสงกรานต์ มีผู้เขียนเรียงความเรื่องประเพณี 14 ราย เป็นบุญลอยกระทง 9 ราย บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญข้าวประดับดินอย่างละ 1 และที่เขียนรวมๆคือบุญข้าวประดับดิน บุญข้าวคูณลาน และบุญวันวิสาขบูชาอีก 1 ราย

ผลจากการสัมภาษณ์สอบถามชาวบ้านในส่วนของสมาชิกชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่ อายุ 50 ปีขึ้นไปได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า ในบ้านเหล่าเสือโก้กมีงานบุญประเพณีตลอดทั้งปีหมุนเวียนกันไป โดยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้

เดือนหนึ่ง (ธันวาคม)

ในเดือนนี้จะมีประเพณีที่เรียกว่าบุญข้าวจี โดยชาวบ้านจะพากันนำข้าวเหนียวมาปั้นเบาๆพอดิดก้นเป็นก้อนแล้วนำไปย่างหรือปิ้งบนเตา ซึ่งภาษาถิ่นเรียกอีกอย่างว่า “จี” พอข้าวเริ่มสุกก็ชุบไข่ หรือบางคนก็สอดไส้หรือคลุกด้วยน้ำอ้อยเพื่อเพิ่มรสชาติให้มีความหวานเล็กน้อย แล้วแต่จะปรุงแต่ง บุญข้าวจีหรือการทำข้าวจีไปถวายพระนี่เป็นลักษณะของประเพณีนิยมที่คนในชุมชนปฏิบัติสืบทอดกันมา โดยไม่มีการกำหนดวันตายตัวว่าจะเป็นวันไหน และไม่จำเป็นว่าต้องทำพร้อมๆกัน เพียงแต่เป็นที่นิยมทำกันในเชื่องเดือนนี้ แล้วก็นำไปถวายพระที่วัด ซึ่งปัจจุบันนี้ (2555)

ประเพณีนี้ดูเหมือนจะเลือนหายไปจากชุมชนแล้ว จะมีอยู่บ้างก็ประปรายโดยชาวบ้านบางคนนึกอยากทำข้าวจี๋ไปวัดก็ทำไปถวายพระเป็นครั้งคราวไปตามสะดวก ไม่ได้ทำไปพร้อมๆ กันดังสมัยก่อน

เดือนสอง

ในเดือนนี้จะมีการนำข้าวใหม่ ข้าวปลาอาหารไปเซ่นไหว้ถวายเจ้าปู่ หรือ วิญญานบรรพบุรุษผู้นำหรือผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน โดยมักจะเลือกวันพฤหัสบดี ซึ่งเป็นวันดี วันมงคล ขณะที่ในสมัยก่อนตอนที่ยังอยู่ที่ บ้านก่อนจะเลือกวันอังคารซึ่งถือว่าเป็นวันแข่ง วันที่ผู้ล่งลับไปแล้วจะสามารถรับรู้ได้ นอกจากนั้นก็มักมีการไปทำบุญที่วัด รับประทานอาหารร่วมกันถือเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสปีใหม่สากล นอกจากนั้นช่วงนี้จะเป็นช่วงที่พระสงฆ์ปลงอาบัติ หรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า เข้ากรรมเป็นเวลา 15 วัน ชาวบ้านบางคนก็ใช้โอกาสทำบุญด้วยการไปดูแลปรนนิบัติรับใช้พระสงฆ์เพื่อให้พระสงฆ์บำเพ็ญกิจได้โดยสะดวก

เดือนสาม

เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือนสามซึ่งตรงกับวัน มาฆบูชา ชาวเหล่าเสือโก้กถือว่าเป็นวันดีสำหรับการบวช จึงมักจะมีกองบวช หรือการอุปสมบทในวัด บรรดาญาติพี่น้องรวมทั้งมิตรสหายในชุมชนก็จะไปร่วมทำบุญตักบาตรที่วัด รวมทั้งจะมีการแสดงพระธรรมเทศนาจากพระสงฆ์

บุญเดือนสามนี้ชาวบ้านเรียกอีกอย่างว่าเป็นบุญผะเหวด เพราะจะมีการทำพิธีไพบัฏและแห่พระเวสสันดรเข้าเมืองด้วย โดยเข้าวันบุญ ชาวเหล่าเสือโก้กก็จะรวมกันที่วัด ช่วยกันจัดเตรียมสิ่งของต่างๆ เช่น ผ้าผะเหวด หรือตุ่ง หรือผืนผ้ายาวๆ คล้ายธง ซึ่งมีภาพพระพุทธรูประวัดอยู่ ทำข้าวพันก้อน โดยการนำข้าวเหนียวมาปั้นเป็นก้อนเล็กๆ เสียบด้วยไม้ไผ่หรือทางมะพร้าวนำมาตกแต่งรวมกันคล้ายช่อดอกไม้ ทำขันหมากเบ็ง ขันเชิญพระเวส คล้ายกระทงบายศรีเล็กๆ ด้วยใบตอง ถึงช่วงบ่ายประมาณบ่ายสาม ชาวบ้านเดินเท้าออกนอกหมู่บ้านเพื่อทำพิธีแห่พระเวสสันดรเข้า

เมือง ระหว่างทางชาวบ้านเก็บดอกไม้ตามทางเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรม ขณะเดียวกัน ชาวบ้านริมทางมีการเตรียมน้ำไว้ให้ล้างดอกไม้ หรือดื่มกิน พอเมื่อไปถึงจุด (สถานที่ประกอบพิธีเชิญพระเวสสัตร ซึ่งมักกำหนดเอาจุดใดจุดหนึ่งในป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน ปัจจุบันส่วนมากแล้วก็จะเป็บริเวณหนองแสง ซึ่งเป็นบึงสาธารณะ กลางป่าทางทิศตะวันตกของบ้านเหล่าเสือโก้ก) ชาวบ้านร่วมประกอบพิธี โดยตัวแทนหมู่บ้าน พระสงฆ์ทำพิธี ตอนแรกกลับ พร้อมผ้าสะเทวด ไปจนถึงวัด แล้วแห่รอบวัดสามรอบ จากนั้นนำผ้าสะเทวดาซึ่งรอบผนังในศาลาการเปรียญ นำดอกไม้ธูปเทียนมารวมกัน เพื่อบูชาพระ พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา กัณฑ์ มาลัยหมื่นมาลัยแสนเป็นเวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงเป็นอันเสร็จพิธีช่วงกลางวัน ช่วงกลางคืนประมาณ ดึกหนึ่งตีสอง พระสงฆ์จะส่งสัญญาณเรียกชาวบ้านด้วยการตีฆ้อง ชาวบ้านรวมตัวกันแล้วแห่เข้าพันก่อนรอบศาลา ก่อนการร่วมกันทำวัตรเช้าและมีการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดาอารักษ์ต่างๆให้มาร่วมอำนวยการเพื่อความเป็ศิริมงคล ก่อนการเทศน์มหาชาติ

เดือนสี่

เดือนที่สี่จะเป็นเดือนที่ปลอดจากงานบุญหลัก อย่างไรก็ตามชาวบ้านก็จะนำอาหารไปถวายพระที่วัดตามแต่โอกาสและความสะดวก

เดือนห้า

เป็นช่วงปีใหม่ไทยหรือตรุษสงกรานต์ ชาวเหล่าเสือโก้กก็มีการเฉลิมฉลองเช่นกัน โดยทางวัดจะนำพระพุทธรูปใหญ่หน่อยในวัดออกมาประดิษฐานบนที่นั่งชั่วคราว ที่ทำขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวบ้านไปสรงน้ำพระเป็นศิริมงคลแก่ตน ชาวบ้านก็จะจัดหาดอกไม้ เครื่องหอมมาทำเป็นน้ำหอมไปสรงน้ำพระ ตักบาตรฟังเทศน์ที่วัด รวมทั้งมีการโปรดน้ําขอพรจากผู้ใหญ่ในช่วงนี้ ทั้งนี้งานประเพณีสงกรานต์นี้มักจะมีการกำหนดสามวัน คือวันที่ 13-14-และ 15 เฉพาะวันที่ 13 จะมีการแห่พระพุทธรูปรอบหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีโอกาสสรงน้ำ ในการนี้ก็จะมีการขบวนร่วม มีนางสงกรานต์โดยแต่ละหมู่บ้าน ก็จะจัดหาตัวแทนเป็นนางสงกรานต์เข้าร่วมประกวดและร่วมขบวนแห่

เดือนหก

เมื่อถึงเดือนหก ผู้นำชุมชนจะประชุมนัดหมายกำหนดวันทำบุญประจำเดือน ชาวบ้านก็จะเตรียมทำข้าวหมก (ในชุมชนเรียก ข้าวหมาก) ข้าวหลาม ข้าวปั้นหรือขนมจีน ไปรวมกันที่วัด มีขบวนแห่ มีการฟ้อนรำเฉลิมฉลองกัน บางปีก็มีการแข่งบั้งไฟกัน บั้งไฟกลุ่มใดขึ้นไม่สูงก็จะมีการจับกันโยนโคลน สรวลเสเฮฮากัน (ในสมัยก่อนจะมีประเพณี นำฮอยไฟ หรือ ตามรอยไฟ คือการไปหาของเล่นของกิน แวะบ้านโน้นบ้านนี้ เหมือนการขอกันกิน เพื่อความสนุกสนาน พักผ่อน) มีการทำ กันหลอน หาเงินเข้าวัด ถือกันว่าเป็นบุญขึ้นเรือนหนักนิดเบาหน้อยอภัยให้กัน

เดือนเจ็ด

ถึงเดือนเจ็ดจะมีการทำบุญ สุทศาลา มีการสวด 3 วัน 3 คืน บุญนี้ชาวเหล่าเสือไถ่ก็มักเรียกกันสั้นๆว่าบุญศาลาหรือบุญสวด(หมายถึงสวดมนต์หรือทำพิธี)บ้านเป็นบุญ “ซำฮะ”ตาม “ฮิตสิบสองคองสิบสี่” ของชาวอีสาน คำว่า “ซำฮะ”หมายถึง การชำระ การขับไล่สิ่งไม่ดีออกไป บุญนี้จึงเป็นบุญที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องวิญญาณภูติผีปิศาจซึ่งเป็นฝ่ายไม่ดีกับวิญญาณที่ดีเช่นผีบรรพบุรุษตลอดจนเทวดาอารักษ์ซึ่งช่วยคุ้มครองหมู่บ้านและดลบันดาลให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข เป็นการทำบุญเพื่อปัดรังควาน ขับไล่สิ่งไม่ดีออกไป และอุทิศบุญกุศลให้กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องคุ้มครองหมู่บ้าน พร้อมกับเป็นการเอาฤกษ์เอาชัยก่อนการถึงฤดูลงนาในเดือนถัดไป

ในการทำบุญศาลานี้ ชาวบ้านจะนำหิณลูกธูปมาร่วมในพิธีตั้งแต่วันแรก ในวันสุดท้ายจะมีการตักบาตร หลังครบกำหนดและเสร็จสิ้นพิธีแล้วชาวบ้านจะนำหิณเหล่านั้นไปโยนขึ้นหลังคาบ้านเป็นการขับไล่สิ่งไม่ดีหรือสิ่งอัปมงคลออกจากบ้านเรือนให้สิ่งดีสิ่งเป็นมงคลเข้ามาแทน

นอกจากพิธีสงฆ์ทุกวันแล้ว ส่วนหนึ่งของขั้นตอนที่สำคัญในบุญนี้ก็คือพิธีสวดส่งกระทงใน ตอนเช้าของวันสุดท้าย (วันตักบาตร) โดยชาวบ้านจะช่วยกันทำกระทงหน้าวัว ซึ่งเป็นกระทงรูปสามเหลี่ยมและทำจากกาบกล้วย รวมสี่กระทง ขณะ

เดียวกันชาวบ้านจะเตรียมข้าวดำ ข้าวแดง (เช่นข้าวคลุกงา ซึ่งจะมีสีออกดำ กับข้าวคลุกไข่แดง หรือขมิ้นช่วยให้มีสีออกแดงๆเหลืองๆ) แกงส้มแกงหวาน หรือของกินต่างๆมาจากบ้าน นอกจากนั้นบางคนก็จะปั้นข้าวเหนียวลูตัวเองเป็นเคล็ดในการขุดสิ่งชั่วร้ายออกจากตนเอง นำสิ่งเหล่านี้ใส่ในกระทง ก่อนที่พระสงฆ์จะทำการสวดส่งกระทงหลังพิธีกรรมทางศาสนาเสร็จ ทั้งนี้การสวดส่งกระทงนี้จะกินเวลา ประมาณ ๑๐ นาที เมื่อเสร็จพิธีแล้วตัวแทนชาวบ้านก็จะนำกระทงหน้าวันนี้ไปวางที่ส้วม สี่ทิศของศาลา เป็นอันเสร็จพิธี และชาวบ้านแต่ละครอบครัวก็จะนำดินลูกรังที่ผ่านพิธีต่างๆมาตลอดสามวันนั้นกลับไปโยนขึ้นหลังคาบ้านของตนเพื่อปัดรังควาญต่อไป

เดือนแปด

สามวันก่อนวันเข้าพรรษาจะมีการตักขี้เถ้าเชิญชวนชาวบ้านร่วมกันทำบุญโดยร่วมบริจาคเงินเพื่อซื้อเทียนถวายพระ บางครอบครัวจะทำเทียนเอง โดยเป็นเทียนขนาดเล็กๆขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณไม่ถึงหนึ่งเซ็นต์เมตร โดยการจัดหาขี้เถ้าขึ้นมา นำไปผึ่งแดดให้อ่อนตัวก่อนการนำมาปั้นเป็นรูปเทียน ไม่มีเทียนเล่มใหญ่ๆหรือต้นเทียนที่มีการแกะสลักแต่จะนำเทียนเล็กๆมามัดรวมกันเป็นต้นเทียนเพื่อใช้ในการประกอบพิธีถวายซึ่งจะมีขึ้นในวันเข้าพรรษา และในวันนี้ ชาวบ้านจะมาทำบุญร่วมกันที่วัดรวมทั้งมีการนำธูปเทียนมาถวายวัดด้วย ก่อนเริ่มพิธีจึงมีการรวมเทียนทั้งที่รวบรวมทำเป็นต้นแล้วและส่วนย่อยที่ชาวบ้านนำมาเพิ่มเติมตั้งหน้าพระตอนเช้าก่อนการทำพิธีถวายเทียนร่วมกัน จากนั้นเทียนทั้งหมดจะถูกวางไว้หน้าพระพุทธรูป และทางวัดก็จะใช้เทียนเหล่านั้นจุดทำพิธีทุกวันตลอดช่วงเข้าพรรษา ในวันเข้าพรรษา ช่วงเย็นก็จะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถเพื่อความเป็นสิริมงคลร่วมกัน

เดือนเก้า

ประเพณี ข้าวประดับดิน เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำเดือนเก้า ในวันที่ชาวบ้านจะเตรียมทำห่อข้าวเล็กๆเรียกว่าห่อข้าวน้อยหลายๆห่อไว้เพื่อเตรียมเช่นว่า่ยบรรพบุรุษในการทำห่อข้าวน้อยนี้ จะมีการนำอาหารทุกชนิดทั้งคาวหวาน โดยเฉพาะประเภท

หรือชนิดที่บรรพบุรุษหรือผู้ล่วงลับชอบ มาบรรจุในห่อใบกล้วย ในการทำห่อข้าว
น้อยนี้ มีเคล็ด มีหลักที่บรรพบุรุษชาวเหล่าเสือโก้กบอกต่อกันมาคือ ในการห่อ ต้อง
เว้นช่องว่างด้านบน(กลาง)ไว้ เพื่อให้บรรพบุรุษมองเห็นอาหารที่ลูกหลานนำมาให้
ทั้งนี้เพราะไม่มีใครทราบอย่างครบถ้วนว่าตลอดชีวิตที่เวียนว่ายตายเกิดแต่ละคนผ่าน
วิบากกรรมใดมาบ้างอาจเป็นไปได้ว่าเมื่อตายไปแล้ว ระหว่างที่ยังเป็นวิญญาณ ยังไม่
ได้ไปเกิด อาจกำลังได้รับโทษหรือใช้กรรมถูกมัดมือมัดเท้าไว้อยู่ไม่สามารถเปิดห่อ
ข้าวดูได้ แต่หากมองเห็นอาจสามารถกิน(ผ่านจิต)ได้ รุ่งเช้าประมาณตีสามก็จะนำ
ห่อข้าวเหล่านี้ไปวางกระจายไว้ที่รั้วรอบๆบ้าน เพื่อแจกจ่ายเช่นไหว้แก้ดวงวิญญาณ
ของบรรพบุรุษและเจ้าที่ต่างๆ รวมทั้งวิญญาณเร่ร่อนต่างๆ จากนั้นก็นำห่อข้าวน้อย
ไปวางไว้ตามจุดต่างๆที่วัด และฟังกุญแจ

เดือนสิบ

มีประเพณีที่ชาวบ้านนำห่อข้าวใหญ่ เป็นห่อข้าวปลาอาหารไปถวายพระ แล้ว
ทางพระสงฆ์จะมีการจับสลากว่าจะรับอาหารของญาติโยมคนไหน เรียกว่าบุญข้าว
สาก หรือ ห่อข้าวใหญ่ แต่ตอนหลังทางพระท่านเห็นว่าญาติโยมบางคนดูเหมือนจะ
ยังติดยึดใคร่ถวายพระองค์นั้นองค์นี้เป็นพิเศษเพราะเชื่อว่าอาจได้บุญกุศลต่างกัน
ก็เลยมียกเลิกประเพณีการจับสลากและการจับสลากห่อข้าวถวายพระสงฆ์นี้ก็ค่อยๆ
หายไป แต่แม้ไม่มีการจับสลากอีกชาวเหล่าเสือโก้กก็ยังมีการนำห่อข้าวใหญ่ไปถวาย
พระอยู่ โดยห่อข้าวใหญ่นี้จะห่อด้วยใบตอง หลังจากถวายภัตตาหารเช้าแล้ว ชาว
บ้านจะขอใบตองห่อข้าวใหญ่กันและกัน โดยฉีกแบ่งปันกันเพื่อนำไปใส่ในไร่นาของ
แต่ละคน เพราะเชื่อว่าจะเป็นมงคลสำหรับไร่นาทำให้ข้าวและพืชผลเจริญงอกงามดี
ในวันเดียวกันนี้ พร้อมกับห่อข้าวใหญ่ชาวเหล่าเสือโก้กก็จะทำห่อข้าวน้อยไปวัดเพื่อ
เช่นว่าัยบรรพบุรุษอีกครั้ง แต่ครั้งนี้จะเป็นการเช่นว่าัยในตอนกลางวันโดยการนำไป
วางไว้บริเวณรอบ ๆ วัด หลังเสร็จพิธีสงฆ์ตอนเช้า

เดือนสิบเอ็ด

เดือนนี้ถือเป็นบุญออกพรรษา พระที่ไม่ได้บวชตลอดชีวิตก็มักใช้โอกาสนี้ในการสึก ชาวบ้านก็จะนำข้าวปลาอาหารมาทำบุญ ตักบาตรที่วัด รวมทั้งนำดอกข้าวมาถวายพระ ถือเป็นการแสดงความบูชา ความขอบคุณแก่พระแม่โพสพการนำดอกข้าวมาผู้เฒ่าผู้แก่จะแนะนำให้นำมาเป็นคู่เพื่อแสดงความขอบคุณแก่โคกระบือที่ใช้เทียมเกวียนและช่วยงานในไร่นาด้วย ในสมัยก่อนมีการเลี้ยงม้าพอสสมควร หลังเสร็จงานบุญแล้ว ม้าก็ได้รับดอกข้าว ต้นข้าวเหล่านั้นเป็นอาหาร แต่ปัจจุบันในชุมชนไม่มีคนเลี้ยงม้า ดอกข้าวที่ชาวบ้านนำมาทำบุญก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์กับม้า แต่บางคนปัจจุบันก็ขอไปให้ วัว ควายแทนให้ม้า

เดือนสิบสอง

เดือนสิบสองถือเป็นเดือนงานบุญกฐิน ผู้ที่มีความพร้อม มีศรัทธาก็จะจองกฐินรวบรวมปัจจัยและสิ่งของมาถวายวัดเพื่อทำนุบำรุงศาสนา สมาชิกในชุมชนก็มาร่วมทำบุญตักบาตรรวมทั้งร่วมบริจาคตามกำลังศรัทธา ทั้งนี้เพราะบุญกฐินเป็นบุญใหญ่และทำได้แค่ปีละครั้งและต้องมีการจับจองเป็นเจ้าของกัน จึงเชื่อว่าเป็นบุญใหญ่ ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงเชื่อว่าถ้าเป็นไปได้อย่างน้อยขอให้มีโอกาสได้เป็นเจ้าของทำบุญกฐินสักหนึ่งครั้งในชีวิต แต่ละปีทั้งสามวัดที่บ้านเหล่าเสือโก้กจึงมีชาวเหล่าเสือโก้กหรือเชื้อสายจองและทำบุญกฐินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาไม่ได้ขาด

ศาลาประจำหมู่บ้าน

ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการสร้างเมื่อใด แต่สันนิษฐานว่ามีมาพร้อมๆกับการตั้งหมู่บ้าน โดยเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมต่างๆ ในอดีตแม้แต่งงานบุญต่างๆ ก็จะนัดหมายรวมตัว และจัดเตรียมสิ่งต่างๆกันที่ศาลาก่อนเคลื่อนย้ายเข้าไปที่วัด อย่างไรก็ตาม เพราะความเสื่อมสภาพตามอายุ ศาลาไม้หลังเก่าได้ถูกรื้อออกไป และปัจจุบันเป็นศาลาที่สร้างขึ้นใหม่ มีลักษณะเป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยม ชั้นเดียว แต่ที่ตั้งยังอยู่ที่เดิมคือหน้าบ้านเลขที่ 100 หมู่ 2 และยังคงใช้เป็นที่พักผ่อน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน

ของชุมชนตามโอกาส รวมทั้งเป็นที่ประกอบกิจกรรม บุญบ้านหรือบุญศาลาทุกปี

ข้อมูลจากตัวเรียงความที่เยาวชนเขียน

มีผู้เขียนเรียงความเรื่องประเพณี 14 ราย เป็นบุญลอยกระทง 9 ราย บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญข้าวประดับดินอย่างละ 1 และที่เขียนรวมๆคือบุญข้าวประดับดิน บุญข้าวคูณลาน และบุญวันวิสาขบูชาอีก 1 ราย เหตุผลที่เยาวชนชอบบุญลอยกระทงเพราะเห็นว่าเป็นประเพณีที่อนุรักษ์ความเป็นไทย มีการประกวดนางนพมาศ มีขบวนพ้อน รวมทั้งได้เห็นกระทงสวยๆและยังรู้สึกดีเมื่อได้ขอขมาพระแม่คงคา ส่วนผู้ที่ชอบบุญเข้ากรรม เพราะเป็นช่วงที่พระสงฆ์เคร่งครัดในการปฏิบัติและอาจไม่ได้ออกบิณฑบาต ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดมากขึ้น ทำให้มีโอกาสได้พบปะรู้จักผู้คนใหม่ๆมากขึ้น ขณะที่คนที่ชอบบุญข้าวประดับดิน กล่าวว่า เป็นโอกาสในการแสดงความกตัญญูแก่บรรพบุรุษด้วยการทำห่อข้าวน้อย ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับ ส่วนบุญสงกรานต์ที่เยาวชนส่วนมากชอบด้วยเหตุผลว่าเป็นโอกาสที่สมาชิกของครอบครัวได้กลับมาเยี่ยมครอบครัว ทำบุญ และเล่นน้ำสงกรานต์ด้วยกัน คนที่ชอบบุญบั้งไฟหรือบุญเดือนหกให้เหตุผลว่าเป็นบุญที่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน และเป็นการร่วมสนุกรื่นเริงกันและเสริมสร้างความสามัคคี

ตัวอย่างเรียงความที่เขียนโดยเยาวชนในชุมชน (สงวนชื่อเจ้าของเรียงความ)

DATE / /

ฉันชอบเล่นที่สวนสาธารณะ

ประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีอย่าง
 หนึ่ง ในหลายประเพณี ในหมู่บ้านของฉัน ประเพณี
 ลอยกระทง มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เพื่อขอขมาลา
 ไถขอขมาแม่คงคา และปล่อยสิ่งไม่ดีออกไป
 ฉันชอบประเพณีลอยกระทงเพราะทำให้ฉัน
 รู้สึกดี และได้เห็นกระทงที่เขานำมาประกวดในวันลอย
 กระทง และได้เห็นการละเล่นต่างๆมากมาย การทำกระ
 ตงมีหลายอย่างที่นำมาประดิษฐ์เป็นกระทง เช่น
 ใบตอง ขนมะพร้าว ใยมะพร้าว ฯลฯ
 ประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีที่ต้อง
 สวมชุดที่จะอนุรักษ์ประเพณีนี้ไว้ โดยคนรุ่นหลังได้
 สืบทอดต่อไป ฉันเป็นเยาวชน คนหนึ่ง ที่รักและ
 ชอบประเพณีลอยกระทง จะขออนุรักษ์ประเพณีนี้
 ไว้ตลอดไป

ประเภทที่ 4 ข้าราชการท้องถิ่น

บุญนี้ไปให้นิรันดร์

ขอมกราบการ เชื้อเรไร

ทำบุญและลูกหลานข้า

สุขตลอดไปนิรันดร์

ประเภทที่ 4 ข้าราชการท้องถิ่น ข้าราชการท้องถิ่นหรือคนท้องถิ่นก่อน
ท่านได้ศึกษา, ปฏิบัติ และสั่งสอนจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัด
หรือหลายประเภท เริ่มตั้งแต่ท่านได้มาตั้งบ้านนี้ ส่วนประเภทที่ข้าพเจ้า
จะเสนอก็คือ ประเภทที่บุญนี้ไป ซึ่งจะถูกจัดขึ้นภายในเดือน ๖ ของทุกปี
ก่อนที่ข้าพเจ้าจะมา ท่านประเภทนี้ค่อนข้างเก่าแก่กว่าที่เราจัดขึ้นเพราะ
ต่อมารการของนายทอตันตัน และไปจัดบุญนี้ไป ขึ้นสู่ท้องฟ้าเพื่อให้
อวตารของท่านทราบ และในประเภทนี้ยังมีการแขวนธงขึ้นชื่อสถาน
แขวงกลอง และแขวงขันนึ่งไป นับว่าเป็นประเภทที่ทุกคนสนุกสนาน
พอจะไปหาที่ไหนได้พบแต่รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ เสียงเฮฮา นับว่าเป็น
วันที่มีความสุขอีกวันหนึ่ง เพราะทุกคนจะมีความสุขทุกปีและมา
สนุกในวัน ประเภทที่บุญนี้ไปกันทุกคน

งานประเภทที่บุญนี้ไปนี้ ก็จะจัดขึ้นแค่ ๒ วัน แต่
วันเป็น ๒ วันที่ดีมีไปด้วย ความสำคัญคือขอคนเหล่านี้ในการ
แขวนธงต่าง ๆ ความสนุกสนาน และเสียงหัวเราะ ที่มาอย่างต่อเนือง
ของคนในวัน และ ๒ วันที่มาอยู่ในความทรงจำของชาวเจ้าทองไป

18 พ.ย. 2554

ตัวอย่างบทสนทนาจากการสัมภาษณ์

1. การสัมภาษณ์เมื่อ 1 เมษายน 2555

ผู้ให้สัมภาษณ์ “บางคนก็นั่งสมาธิ บางคนก็นอน”

ผู้สัมภาษณ์ “บุญสมัยนี้ถ้าเทียบกับสมัยก่อนมันเป็นจืดเต๋าแม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ “คันสิว่ากะมีแต่ผู้เฒ่าไป ชวนพวกน้องพวกนุง เขาบ่ค่อยไป”

ผู้สัมภาษณ์ “คิดว่าเป็นหยิงเขาจิงบ่ไป”

ผู้ให้สัมภาษณ์ “กะว่า ไปแล้วกะคือบ่มีหยิง...บ่ได้อีหยิง...เขาว่า”

2. เมื่อ 5 พฤษภาคม 2555

ผู้สัมภาษณ์ “...เดินแห่มื่อ 13 หรือ 14 คำน้อ มื่อแห่พระเวด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ (แม่กัน70) “..เดินแห่กะ..แต่เก่าลงบุญกะ 15 คำนะแหล่ว”

ผู้สัมภาษณ์ “มื่อ 15 คำน้อเดินแห่ เดินพาไป แห่เดินกะเทศน์กัณฑ์หนึ่ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ (แม่กัน70) “ ค่ะ”

ผู้สัมภาษณ์ “เทศน์กัณฑ์หนึ่ง แล้วกะ..เดินกะพาหลบมา หลบมาแล้วกะเทศน์กัณฑ์หนึ่ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ (แม่กัน70) “ฟังเทศน์นะเหลียว พระเวสเข้าเมือง มื่ออื่นเข้ากัเทศน์อีกทีอนะแหล่ว”

3. ตัวอย่างการสัมภาษณ์ เมื่อ 5 พฤษภาคม 2555 รายที่ 2

ผู้ให้สัมภาษณ์ “กะเฮ็ดข้าวจี ลูกแต่เด็กดีแล้ว สิฟังเทศน์ฟังธรรม เอามาถวายพระ เลิกจากฮั่นจิงมาเริ่มพิธี”

ผู้สัมภาษณ์ “คือตอนเช้า พวกกันเอาข้าวจีไว้ เอาจีไว้แล้วกะไปวัด ครับเอาเท่าที่เฒ่าพ่อจีได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์ “ จีแล้วกะมีไข่ มีน้ำอ้อย จีข้าวสุกเหลืองอ้อยห้อยแล้วกะมาเอาไข่ เอาหยิงทา ทางในกะเอาน้ำอ้อยน้ำหยิงเข้าใส่บายทางในมัน มันกะเทิงหวาน เทิงมันดีใส่ไข่”

ผู้สัมภาษณ์ “เดี๋ยวนี้คือสิบ่ค่อยเห็นแล้วน้อครับ”

ผู้ให้สัมภาษณ์ “บ่ บ่มีหรอก”

ภรรยาผู้ให้สัมภาษณ์ “มื่ออยู่ได้ ครูปัญญาสิเฮ็ดอยู่”

ข้อสังเกตท้ายเล่ม

จากบทความของอาจารย์มิตต ทรัพย์ผุด อาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ท่านให้ข้อสังเกตพอสรุปได้ว่า บ้านเหล่าเสือโก้ก นั้นยังมีโอกาสขยายตัวได้อีกเพราะอยู่ในพื้นที่สูง จำนวนประชากรยังไม่หนาแน่นจนเกินไป และทำเลที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองใหญ่ทำให้ไปมาสะดวกจึงมีโอกาที่จะสร้างผลผลิตป้อนสังคมเมือง และสมาชิกในชุมชนยังคงมีความอันหนึ่งอันเดียวกันพอสมควร ยังเล็งเห็นคุณค่ารากเหง้าของชุมชนของตน รักษาความเป็นตัวตนของชุมชนเอาไว้ได้

ข้อสังเกตเหล่านี้ถือว่าเป็นด้านดี เป็นลักษณะเด่นของชุมชนเหล่าเสือโก้ก ที่สมควรช่วยกันรักษาไว้ วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ที่เคยยึดถือเคยปฏิบัติกันมา ประเพณีใดที่เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจ นำมาซึ่งความสามัคคีกัน ก็สมควรที่ทุกคนในสังคมจะช่วยกันอนุรักษ์ ด้วยทำเลที่ตั้งบ้านเหล่าเสือโก้กถือเป็นชุมชนเปิด มีโอกาสได้ต้อนรับผู้มาเยือนทั้งทางใกล้และทางไกล ลูกหลานชาวเหล่าเสือโก้ก จึงควรมีความพร้อมสำหรับการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีความรู้เรื่องราวของชุมชนตนเอง ตามสมควร ดังนั้นเพื่อความพร้อมที่จะนำเสนอสิ่งดี ๆ ที่เรามีอยู่ คงเป็นการดีหากลูกหลานชาวเหล่าเสือโก้กทุกคนจะได้สละเวลาบางส่วนมาศึกษาข้อมูลรากเหง้าประวัติที่มาของภูมิลำเนาตนเอง ตลอดจนเรียนรู้ ประเพณีปฏิบัติที่ปู่ย่าตาทวดได้สืบทอดกันมา เมื่อมีแขกต่างถิ่นมาเยือนจะได้ให้ความรู้หรือสามารถบอกเล่าแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ ตอนนี้นักภายนอกอาจเห็นบ้านเหล่าเสือโก้กเพียงตัวตลาดและหมู่บ้าน แต่สมาชิก ลูกหลานในชุมชน ควรมองเห็นสิ่งดี ๆ ที่น่าสนใจอื่นๆที่ชุมชนเหล่าเสือโก้กมี ด้วย ชาวเหล่าเสือโก้กทุกคนควรทำความรู้จักสถานที่ที่สำคัญในหมู่บ้านของตนให้ลึกลงไป ไม่ว่าจะเป็น พิพิธภัณฑ์ ศาลาประจำหมู่บ้าน บ่อน้ำโบราณที่เคยเป็นแหล่งน้ำหล่อเลี้ยงบรรพบุรุษมา ศาลปู่ตา วัดทั้งสามวัดและ พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง เหล่านี้เป็นต้น เพราะทุกอย่างไม่ได้เป็นเพียงวัตถุ หรือเพียงสถานที่ แต่เบื้องหลังคือเรื่องราวของพ่อแม่ปู่ย่าและบรรพบุรุษของเรา

ในปี 2558 กลุ่มประชาคมอาเซียนจะเกิดขึ้น การไปมาหาสู่กันจะกว้างขึ้น และเป็นไปได้ว่าอาจมีนักท่องเที่ยวจากเพื่อนบ้านอาเซียนเดินทางผ่านและแวะ

เข้ามาเยี่ยมบ้านเหล่าเสือโก้กด้วย หรือคนรุ่นใหม่อะอาจมีโอกาไปศึกษาดูงาน หรือทำงานในต่างประเทศมากขึ้น ความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ และ ภาษาในกลุ่มอาเซียนจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เยาวชนรุ่นหลังที่มองการไกลต่างต้องเตรียมตนเองสำหรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ด้วยกรอบของโครงการ เน้นไปที่ ประวัติและประเพณี หนังสือประวัติศาสตร์บอกเล่าบ้านเหล่าเสือโก้กเล่มนี้ จึงไม่ได้ให้ข้อมูลรายละเอียดด้านการศึกษาของบ้านเหล่าเสือโก้กไว้มากนัก อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนในฐานะคนรุ่นใกล้เกษียณ และเป็นผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาคือให้ข้อมูลสั้นๆ ว่า ในอดีตบ้านเหล่าเสือโก้ก ถือว่าศูนย์กลางการศึกษาแห่งหนึ่ง มีโรงเรียนทั้งทางโลก ทางธรรมมาตั้งแต่สมัยแรกๆตั้งหมู่บ้าน ที่สำคัญคือบรรพบุรุษชาวเหล่าเสือโก้กส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ใฝ่เรียน จึงมีเชื้อสายจากบ้านเหล่าเสือโก้กหลายท่านที่พบความสำเร็จทางการศึกษาได้ดีเพราะความขยันมานะหมั่นเพียร จนพบความสำเร็จในระดับสูงในหลายวงการอาชีพ ทั้งฝ่ายสงฆ์ที่เป็นพระชั้นผู้ใหญ่ก็หลายรูป ฝ่ายฆราวาสก็หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นครูอาจารย์ เป็นนายทหารระดับนายพล เป็นนายแพทย์ เป็นพยาบาลและอื่นๆ และนั่นเป็นเหตุให้หลายคนเรียกบ้านเหล่าเสือโก้ก ว่าเป็นตรรกศิลาแห่งเมืองอุบลฯ ถือได้ว่าบรรพบุรุษรุ่นก่อนๆได้สร้างแบบอย่างคุณงามความดี และชื่อเสียงให้กับบ้านเหล่าเสือโก้กไม่น้อย ชื่อเสียงทางด้านการศึกษานี้จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ชาวเหล่าเสือโก้กควรเร่งกอบกู้และรักษาไว้

เมื่อรุ่นบรรพบุรุษได้เป็นแบบอย่างสร้างคุณงามความดีไว้แล้ว รุ่นหลังก็ควรยึดถือเป็นแนวทางและสร้างคุณงามความดี สร้างความเจริญเพิ่มขึ้นในยุคของตน หรืออย่างน้อยที่สุดก็คงสิ่งที่ดีไว้ ด้วยการไม่ทำในสิ่งที่ด้อยไปกว่ารุ่นก่อน ในฐานะที่อยู่ในวงการศึกษาคือได้มีโอกาสสอนเยาวชนลูกหลานบ้านเหล่าเสือโก้กมาพอสมควร โดยความเห็นส่วนตัว แม้คุณภาพและความสามารถของเยาวชนในกลุ่มที่ได้สัมผัส นั้นจะอยู่ในเกณฑ์ที่อาจจะไม่ต่างจากเยาวชนในชนบทอีกหลายโรงเรียนหรือหลายหมู่บ้าน แต่โดยศักยภาพของเยาวชน โดยพื้นฐานรากเหง้าของชาวเหล่าเสือโก้ก ทุกคนสามารถผลักดันให้เยาวชนรุ่นหลังพัฒนาระดับความสามารถทางการเรียนขึ้นได้อีก และมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคน ทุกแห่ง ไม่เฉพาะที่เหล่าเสือโก้ก

ต้องช่วยกันผลักดัน พัฒนาให้สูงขึ้น เพราะสังคมมันแคบเข้า โลกเปิดกว้างมากขึ้น คุณภาพของเยาวชนจะไม่ได้ถูกเปรียบเทียบเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนในหมู่บ้าน แต่ต้องไประดับจังหวัด ระดับประเทศ รวมทั้งระดับมาตรฐานสากลด้วย

เมื่อพูดถึงการเพิ่มคุณภาพทางการเรียนดูเหมือนหลายคนจะนึกถึงครูและโรงเรียน แม้จะไม่ผิด แต่ต้องยอมรับว่าเพียงการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาครูเท่านั้นยังไม่พอ ทุกคนต้องช่วยกัน ลูกหลาน เยาวชนเองต้องมีความรับผิดชอบในตนเอง ตรงต่อเวลา รับผิดชอบหน้าที่ในการเรียน ทำการบ้าน และอ่านหนังสือให้สม่ำเสมอ ให้มากขึ้น เมื่อรู้สึกว่ายังรู้ไม่พอสั่งต้องรู้จักสอบถามและหรือค้นคว้าเพิ่มเติม ผู้ปกครองเองก็ต้องก้าวทันโลก ให้ความเอาใจใส่ แนะนำดูแลลูกหลานให้มากกว่าเดิม เพราะปัจจุบัน มีสิ่งยั่วยุ สิ่งที่ดีความสนใจเยาวชนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารที่รวดเร็ว โทรศัพท์ หรือ อินเทอร์เน็ต สถานบันเทิง ห้องอาหาร แหล่งฟุ้งเฟ้อต่างๆ ในขณะเดียวกัน สิ่งดีๆ ก็เพิ่มขึ้น คือมีแหล่งข้อมูลความรู้ที่สามารถสืบค้นได้ง่ายขึ้น มีห้องสมุดมากขึ้น สถานศึกษาต่างๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ มีบริการวิชาการมากขึ้น บุคคลากรในท้องที่ที่มีการศึกษาสูงขึ้น กล่าวได้ว่าทั้งสิ่งที่เป็นบวกและลบต่อโอกาสทางการศึกษาของเยาวชนเหล่านี้อยู่ใกล้ตัวทุกคนมากกว่าสมัยก่อน การรู้จักเลือกสิ่งที่ถูก และสิ่งที่ดีสำหรับอนาคตตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองต้องปลูกฝังให้เยาวชน

สำหรับผู้ปกครองในหลายครอบครัว การดิ้นรนหาทรัพย์เพื่อให้ทันกับค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นอาจเป็นภาระจำเป็นที่เลี่ยงไม่ได้ แต่สิ่งที่สำคัญมากกว่าอื่นใดคืออนาคตที่ดีของลูกหลาน ฉะนั้นถ้าผู้ปกครองมีแต่ทำงานหาทรัพย์จนเพลิน ปล่อยให้ลูกหลานคิดเองเออเองไปโดยไม่มีที่ปรึกษา หากพวกเขาพลาดเดินทางผิด ขาดโอกาสในการสร้างความมั่นคงทางปัญญาให้ตนเอง ไม่สามารถมีอาชีพที่สุจริตเลี้ยงตนได้ เงินทองที่พ่อแม่หามาได้ก็ไม่สามารถซื้อสิ่งที่สูญเสียไปได้ มีหน้าซ้ำผู้ที่ขาดการศึกษา ไม่มีความสามารถพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ก็ยังจะเป็นปัญหา เป็นภาระให้สังคมต่อไปในอนาคต ต่อให้ลูกหลานไม่ถึงขนาดเลวร้าย เพียงแต่วินัยน้อยกว่าที่ควร ต่อให้พ่อแม่หาวัตถุและสะสมทรัพย์ ไว้ให้มากเพียงใด ผู้ที่ขาดความเฉลียวฉลาด ขาดหลักการคิด ก็คงไม่สามารถรักษาสমบัติที่พ่อแม่หามาไว้ได้

ในทางตรงกันข้าม หากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้าใจในความสำคัญของการเรียน ความสำคัญของความรู้และประสบการณ์ พ่อแม่ย่อมพยายามแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้ทำหน้าที่ตรงนี้ เพราะเมื่อให้กำเนิดเขามาแล้ว พ่อแม่มีหน้าที่หนึ่งคือการดูแลอบรม เขาให้มีความพร้อมที่จะอยู่รอดในสังคมได้อย่างเป็นสุขและไม่สร้างปัญหาให้สังคม การให้เวลากับลูก ช่วยดูแลแนะนำเขา เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เขา แม้อาจทำให้มีเวลาทำงานน้อยลงหรืออาจต้องกินต้องใช้เงินน้อยลง แต่เมื่อแลกกับการสร้างปัญญาสร้างหลักยึดให้ลูกหลานรู้จักมีมานะแสวงหาความรู้ มันก็เกินคุ้ม เพราะเมื่อพวกเขามีความรู้อยู่กับตัวเอง ใครหรือใคร่ที่ไหนก็ไม่สามารถแย่งชิงไปได้ ความรู้หรือความรู้จักคิดจะเป็นทุนทรัพย์ติดตัวไปชั่วชีวิต เมื่อมีความรู้ มีปัญญา พวกเขาจะสามารถหาวัตถุดิบของและทรัพยากรสินได้เองในภายหลัง

ตั้งแต่อดีต ชุมชนบ้านเหล่าได้รับผลกระทบทั้งจากภายในและจากภายนอก เพราะมีสงคราม มีการอพยพของผู้คน จึงทำให้บรรพบุรุษเหล่าเสื่อไกก์มาพบและสร้างบ้านเหล่าเสื่อไกก์ เพราะนโยบายขยายบ้านเมือง การหาทำเลที่ทำกินใหม่ บ้านเหล่าเสื่อไกก์จึงมีสมาชิกใหม่ๆ มากขึ้น เพราะการศึกษา เพราะการประกอบอาชีพที่หลากหลาย จึงทำให้คนเหล่าเสื่อไกก์มีการย้ายถิ่นฐาน และแต่งงานข้ามตระกูล หรือแม้แต่ข้ามเชื้อชาติ จนปัจจุบัน คนเหล่าเสื่อไกก์มีญาติมิตรกระจายอยู่แทบทุกท้องที่ เพราะความมานะเพราะความดีของคนรุ่นเก่า บ้านเหล่าเสื่อไกก์ คนเหล่าเสื่อไกก์จึงเป็นที่รู้จักและอยู่ได้มาจนปัจจุบัน

จากเรื่องราวที่เล่าต่อกันมา ณ หมู่บ้านแห่งนี้ ในอดีต “เสื่อ” สัตว์คู่ร้ายตัวหนึ่ง ได้ส่งเสียงร้อง “ไกก์” ด้วยความตกใจแล้วหนีไปเพราะคนเหล่าเสื่อไกก์ลุกขึ้นมาตำข้าว ลุกขึ้นมาทำมาหากิน ทำให้ดินแดนแห่งนี้ได้ชื่อว่าบ้านเหล่าเสื่อไกก์ หรือดินแดนที่เสื่อส่งเสียงร้อง หลีกทางให้ความdingาม ปัจจุบันเสื่อที่เป็นสัตว์คู่ร้าย จึงไม่มีแล้วในบ้านเหล่าเสื่อไกก์ เพราะที่นั้กลายเป็นหมู่บ้าน และคงกลายเป็นเมืองในไม่ช้า ที่อำเภอเหล่าเสื่อไกก์ทุกวันนี้จึงไม่มีเสื่อ หากจะมีอยู่บ้างก็คงเป็นเสื่อที่แอบอยู่ในร่างคน เหมือนสังคมเมืองหลายๆ สังคม ที่มีทั้งผู้ที่เป็นเสื่อโดยรู้ตัวและผู้ที่ป็นโดยไม่รู้ตัว เสื่อในสังคมเมืองเหล่านี้ได้แก่ เสื่อในร่างสมัน เสื่อกระดาด เสื่อ

นอนกิน เสื่อซ้อนเสื่อ เสื่อจำศีล เสื่อรู้ หรือที่ดูร้าย อันตรายน้อยหน้อยก็เป็น เสื่อ
สิ้นลาย แต่เสื่อหนึ่งเดียวที่ บ้านเหล่าเสื่อไกก์ ภาควุมใจ และต้องการสงวนรวมทั้ง
แพร่พันธ์ต่อ คือ “เสื่อไกก์” ซึ่งคนต่างถิ่นคงไม่ทราบความหมายหรือรู้จักเสื่อพันธ์
นี้ (เว้นแต่คนที่เคยผ่านตลาดสดเหล่าเสื่อไกก์ ที่ตั้งอยู่ที่ ถนนอุบลฯ-ตระการพิชผล
และอ่านข้อความใต้รูปปั้นเสื่อ) แต่คนเหล่าเสื่อไกก์ทุกคน รับรู้และเข้าใจเป็นอย่างดี
ดีว่า “เสื่อไกก์” พันธ์แท้คือ “เครื่องหมายแห่งความดีงามและความภาควุมใจ”
นี่คือเสื่อพันธ์เฉพาะถิ่นที่คนรุ่นใหม่ต้องช่วยกันอนุรักษ์ และขยายพันธ์ต่อไป เพราะ
ไม่ว่าวันนี้หรือวันไหนๆ ไม่ว่าเมื่อไร ที่ไหนมี “เสื่อไกก์” ที่นั่นก็จะมีแต่ความสุข
สงบและรื่อยยิ้ม ชาวเหล่าเสื่อไกก์แท้ๆทุกคนจึงมีความภูมิใจและจะคงความเป็น
“เสื่อไกก์” สืบไป

.....
อ.เมธี แก่นสาร

09/09/55

หนังสืออ้างอิง

พระมหาพิมพ์ นารโท (2512?) “ประวัติบ้านเหล่าเสื่อไกก์” พิมพ์ซ้ำใน อนุสรณ์
ในงานฉลองอุโบสถวัดมงคลใน 8-10 มกราคม 2542
วิรัช พรหมพิทักษ์ อนุสรณ์ในงานฉลองอุโบสถวัดมงคลใน 8-10 มกราคม 2542
ธีระ ฤทธิวรรณ (2545) การขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี
ระหว่างปี พ.ศ. 2478 -2542 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
<http://www.baanjom yut.com/76province/ northeast /ubon / 06.html>

ภาพลำดับการใช้จุดร่วมทางวัฒนธรรมประเพณีส่งเสริม
ความเป็นชุมชนเดียวกัน
ร่วมคิดร่วมสร้างพระพุทธเมตตาโมติรา (2552 - 2555)

การประชุมและทำพิธีรวมดินรวมใจเตรียมนำไปบรรจุใต้ฐานพระฯ

ส่วนหนึ่งของดินจากผืนดินบรรพบุรุษแต่ละครอบครัวก่อนการคนรวมกัน

ตั้งกองผ้าป่าสามัคคีระดมทุนจากผู้มีจิตกุศลสร้างมณฑปและพระพุทธรูป

ต่างที่มาไม่เป็นไรขอ
เพียงมีจิตใจเป็นกุศล

ทั้งฝ่ายสงฆ์และฆราวาส
ล้วนมีส่วนร่วมปั้น
ร่วมสร้าง

รวมดินรวมใจพร้อม
อธิษฐานให้ชุมชนกลม
เกลียวยิ่งขึ้นและ
เป็นมงคลสืบไป

ประชุมหารือในกลุ่มย่อย

ผลของความร่วมมือกัน - องค์พระพุทธรเมตไตรศรีมงคล
ก่อนการปิดทองทั้งองค์